

HAGEN, BRODINUS, ANDREAS CANUTI, BAKIJ,
REINHARD

Incendium Arosiense, eller een
christeligh påminnelse, om then
förskreckelige och beklagelige
wåd-eeld, som oförmodeligen vpkom i
Wästeråhs then 3 septemb. klockan 3
effter midd. anno 1668...

Var. A

1670

National Library of Sweden: F1700 Br. 125 Var. A

EOD - Miljoner böcker bara en knapptryckning bort. I mer än 12 europeiska länder!

Tack för att du väljer EOD!

Europeiska bibliotek har miljontals böcker från 1400- till 1900-talet i sina samlingar. Alla dessa böcker går nu att få som e-böcker – de är bara ett musklick bort. Sök i katalogen från något av biblioteken i eBooks on Demand- nätverket (EOD) och beställ boken som e-bok – tillgängligt från hela världen, 24 timmar per dag och 7 dagar i veckan. Boken digitaliseras och blir tillgänglig för dig som e-bok.

EOD bokens fördelar!

- Få samma utseende och känsla som med originalet!
  - Använd ditt standardprogram för att läsa boken på skärmen, zooma och navigera genom boken.
  - *Sök*:* Använd fulltextsökning för enskilda fraser.
  - *Klipp & klistra*:* Kopiera bilder och delar av texten till andra applikationer (t.ex. ordbehandlingsprogram).
- *Ej tillgängligt i varje e-bok.

Villkor för användning

Genom att använda EOD-tjänsten accepterar du de villkor som ställs av biblioteket som äger den aktuella boken.

- Villkor för användning: <https://books2ebooks.eu/csp/sv/nls/sv/agb.html>

Fler e-böcker

Redan nu erbjuder 40 bibliotek från 12 europeiska länder denna service. Sök böcker tillgängliga för den här tjänsten: <https://search.books2ebooks.eu>
Mer information finns tillgängliga via <https://books2ebooks.eu> boken.

Prodium,
Incendium
Arosiense
—
1670

Vari a.

57702

Ex 174

La. Landt
Fisc 1700
Fisch. Præd.
(191)

on a

H^s Kongl. M^s Vår allernådige
Konungs Troo-Mann och Gouverneur
öfwer Wästmanneland/ sampt medh thes un-
derliggiande Söfwer- och Jernbergs-Lager /
så ock Ståthollare öfwer Wåster-
åhs Slott/

Then Hög-Wälborne Herre/
Herr

Ernst Johann Creutz/
Früherr til Cazzaritz / Herre til
Malma/ Siundby och Tammer-
Forß/ etc.

Sijn nådige Herre och mächtige
Befordrare/

Såsom ock

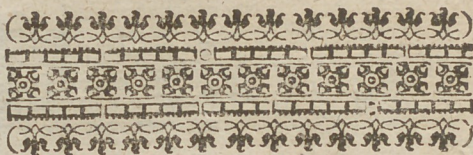
The Ehreborne / Wäl-wisse/
Hög- och wälachtade gode Her-
rar och Männ/

Herr Borgmestare och
Rådhy / medh sampplige Bor-
gerskapet i Wästeråhs som utaf then-
ne bedröfwelige Wädhy-Gelden
Skada taget hafwa

Tilskrifwes thenna lilla Tractat uti
största ödmjukheet och tiens-
redwilligheet

ff

ANDREA BRODINO,
in R. Gymnasio Arosi.
Eloq. L.

Til then Christelige Läsaren.

Bland andra Skrif-
tennes Rum / anställer
Gudhen högeligh Klagan
öfwer sins Församblings
Säkerheet och förstöckade

Esa. 1. Hierta genom Propheten Esaiam /
medh thesse Ord: Ah wee thet syn-
diga Folcket / thet Folcket aff stor
Mishandel / then arga Säden /
the skadelige Barnen / som öf-
wergiswa Herren / försmäda
then Heliga i Israel / och wenda
tilbaka. Hwad skal man mera
slå idher / medan i aswijken ju
theste meer / idert Land är ödhe /
idra Städer äre upbrende medh
Leld. Dina Förestar äro affellige
och

och Tiuswars Stalbröder/the taga alla
Gåfwor och fara effter Skencker/ then
Faderlösa skaffa the icke rett/ och Un-
skiones Saak kommer intet in för
them.

The Sfwertrådare och Syndare
skola tillsammans sönderkrossade war-
da/ och the som öfswergiswa HERRN/
förgås. När Bestermet warder som
Blår/ och thes Werck såsom een Gnis-
sta/ och både tilhopa brinna/ så at ingen
utflecker thet.

En sådan Klagan hafwer ock Gudh
giordt genom alla the andra sina Pro-
pheters Munn/ then ock våra rettsin-
niga Lärare / effter Guds Befalning/
och sin Embetes Plicht/ allestädes i Lan-
det vthropa låta / förmana til en sanz-
skyllig Boot och Bättring/ och säya/
at Gudh sielff predikar för them medh
sina Cometer / medh stora Landsplå-
gor på åthskillige Orter i Werlden/ ser-
deles nu på några åhr bortåth / medh
förskreckeligh Wåd: Eld och Brand/
hwar igenom monga herliga Städer
och Byar/ hasteligen i Grund förbren-
nas

nas och förstöras. Hvilket är itt wist
Förebudh och prognosticon, at Gudh
wil snart anställa itt generale incen-
dium öfwer Himmel och Jord. Gldh
låter ock esomofftast/ til at afmåla then
förskreckeliga helfwetis Elden/ uptåns
da thet Berget Ethna vthi Italien/ icke
longt ifrån Rom beläget/ så at thet ige-
nom thet omliggjande Landet gräseli-
gen warder förtårdt. Men hwad hiel-
per alle thetta / eller hwem achtar wår
Predikan och Glds hårda Straff och
Plåga? Hwad skal man mera
slå them / emedan the affwijka
ju theste meer? Är icke thetta aff-
wijka ifrån sin Gudh/ när man skendes-
ligen förachtar hans helga och saliggö-
rande Ord / och leedes widh håra thet?
Är icke thet affwijka ifrån sin Gudh/ när
Folcket ligger / sedan Straffet är öff-
wergånget/ uthi sitt förriga obootferdis-
ga Eswerne? Then som sworit haffwer/
han swår ännu mehr. Then som Sab-
bathen ohelgat haffwer / han gör thet
ännu meer. Then olydige/ geenstråfs-
wige/

wige/ afwuge/ haatesfulla Wäldswäres
karen/ löshachtige och lättferdige Hoor-
karlen och Bolaren / then slyggelige
Tiuswen / Sekraren / Mute-Korgen/
flemma Baakdantaren och Förtala-
ren / öfwer måtton girige och snijska
Mannen/ som slütes effter sin Nästas
Egendom i löst och fast/ sij/ äre icke alle
thesse ännu wärre än förr/ alle thesse ä-
re förhårdade i synder/ och reeta GUDH
til itt odrägeligare Straff/ än thet förris-
ga warit hafwer. GUDH nåde then
gudfruchtige Siälen/ som ibland sär ane
oförwegna Syndare lesiwa skal / och
motte gå i dageligh Fruchtan och Räd-
hoga / at Guds Brede skal hasteligen
tillijka medh then Ogudachtige honom
öfwer Huswudet komma.

Nu föruthan thet/ som nogsam aff
wåra trogne och niitelskande Predikan-
ter och Lärare/ här och annorstädes om
thenna Säkerheeten talat wardet / haf-
wer then wyrdige/ lärde och berömlige
ynga Mannen / Dn. ANDREAS CA-
NUTI BRODINUS, Conrector Scho-
læ i Westeråås/ aff itt Christeligt Niit
emoot

emoot thet syndefulla Lefwernet / som
nu tager öfwerhanden / författat een
fkriftelig Underretelse / om then swära
Landepågan / som skeer medh Wådhs
eeld / hwilken här och annorstädes i Rijs
ket är hastigt medh en oboteligh Skada
upkommen / och förnemste Doelen aff
thenna Staden / tillika medh heela Hos
spitalet och thes Kyrckia / jemmerligen
förbrendt och i Aska lagt hafwer.

Hwad nu retta Orsaken är til thetta
Straffet / är wärdt til at betrachta / så
ock hwad för Tanckar / Taal och Mee
ning / een bör om en sådan grufweligh
Hendelse fatta och föregiffwa. Thet
är wel så / at Wådhs eeld kommer mestes
deelen up aff någras Wanskökel / Os
achtsamheet / groswa Förseende och skas
defulla Wällande / hwilket och intet
straflost plågar afflöpa. Men så skeer
thet ock genom Guds rettwijsa Til
städjelse / at ther igenom låta see och på
skijna sin Guddomeliga Brede och
Hemd öfwer Folkens Synder / som
fördolda liggia uthi thet ena Huuset ef
ter thet andra / ja uthi mongens Hierta

och Upsåth/ som genom hward Tillfälle
thet helst skee kan/ sin Ondska utbrista
låter/ både i Ord/ Athäswor och Berz
ningar / som Förfarenheeten (bättre
Gudh) dageliga utwijsar; när förthens
skul tu seer Elden brinna/ och Logan
högt i Lufften sigly upgifwa/ så tänck / at
Guds Wredes Eld ther uthi brinner/
ock så borde the som thet åskoda / först
medh itt bootferdigt Hierta falla på si
na Knå/ och uphäfwa medh Mose sina
bootferdiga Händer til Gldh alzmehz
tigh Himmelens och Jordennes HER
re/ som Elementen och alla sina skas
pade Creatur hafwer i sitt Wäld/ wenz
der och styrer them hwar han wil/ at
han wille för sin Sons Jesu Chris
ti skul/ förtaga Eldsens Krafft och
Utwidgande / och aff sin Barmhertige
heet / icke straffa then och then Orten/
effter som Folcket medh sina grosswa
Synder förtient hafwer; ock icke löpa
omkring / såsom the förtwistade och
tröstlösa Guds Förachtare göra plåga/
och fråga effter en Hoop widskapeliga
Saker til at kasta på Elden / hwar iz
genom

Ezech. 33.
v. 33.

genom Guldh förtörnas/ och theste heff-
tigare brinna låter. Kan nu thenna
Skrifften och andra gudelige Warnin-
gar något utretta/ at Guds Brede icke
ytterligare/ medh Wådheeld eller annat
Syndestrass of förderfwar / så wore
thet en önskeligh Ting / men hwar och
icke/ så låter thet ännu så see/ som Pros-
pheten säger : När thet kommer som
komma skal/ så skola the förnimma/ at
en Prophete ibland them varit hafwer.
Gudh omwende Folcket ifrå sin stora
Säkerheet / til at förachta hans Ord/
och rettsinniga Lärares Warning och
Kettelse.

OLAVUS LAURELIUS,
Episc. Arosiensis.

Reverendo & Clarissimo Viro,
Dn. ANDREÆ BRODINO, Eloq.
Lectori in Gymnas. Aros. solertissimo,
Amico meo per dilecto & honorando.

Dum scripto recolis flammis, quibus
arserit urbs hæc,
Quò sic damnemus solita contagia noxæ
Nos.

*Nosq; redonemus vitæ melioribus orsis,
Assiduus Dominum lacrimis & voce ro-
gantes,*

*Ut ne nos irâ rapiat, penit⁹ quoq; perdat;
Gratulor: Et, quo cæpisti si tramite pergis
Currere, tunc nobis mox es meliora datu-*

rns.

Boni ominis & voti causa f.

SAMUEL L. HOJER,

S.S. Th. in Gymn. Arof. Lect. & h. t. Rector.

E Heu! peccanti populo quos excitet ignes
Ardens ira Dei, Clare vir, arte refers:
Arosiæ ut visa est hæc totam flamma per urbem
Cuncta voratura ac obvia quæq; simul. (est,
Quid causæ, memoras, clades quod tanta coorta
Scilicet hanc hominum promeruere mala;
Quid facient, ignis quos læsit, quisve pepercit
Commiserante Deo; singula rite mones.
Tu gestis fontes nobis monstrare perennes,
Hæc quibus extingui possit & ira Dei.
*Hæc bene Broding, celestis præco salutis,
Differit: & nec erit lectio fruge carens.*
Sed Tu quisquis eris, qui tantas pectore clades
Volvis, nunc urbi mitia fata vove:
Quove rosæ virides, quoserta fragrantia rursuna
In placida vireant pace, fragrentque Deo.
Dic: luimus pœnas meritas: Tibi nostra fatemur
Errata, ac nimium pœnitet esse reos;
Sed non abjicimus spem de pietate paterna,
Propitia in magnis est Patris ira malis.
Tu quicquid vitij est, & quicquid triste timetur,
Corrige, tolle tua pro bonitate DEUS!
gratulabundus posuit

JOHANNES SYNDIVS, Græc. L. L.

TErribiles facies, ignesq; fragore fu-
rentes,

Dispersos latè, rapientes obvia quaque,
Villas atq; domos sterni, fumantia tecta
Restare, inq; leves cineres tandem omnia
verti, (urbe.

Vidimus hâc nostrâ (miserabile) nuper in
Vidimus ast tantum, Ex animo vix unus
& alter

Indoluit, verâ repetens ab origine cladē:
Pars fatum incusat; cecum pars maxima
casum.

Singula frustra, DEUS, parent cui pontus
& æther,

Scelera nostra ipsus punivit vindice
flamma, (nus,

Edocet egregiâ fidus quod mente Brodi-
Et simul ostendens quâ sit durabilis arte
Urbs, quâ divino surgentē munere Regis
Cernimus, & lati crescat vigeatq; vove-
mus,

Ferales flammâs ô non sensura priusquam
Ultima cum venient perituri incendia
mundi!

In honorem Reverendi & Clarissimi Autoris
l. mq; f.

LAURENTIUS AROSELIUS,
Hist. & Poet, L.

2 så alzeinges wred wara/ och tite

Nijt såsom en Eld brinna låta?

Ty wissertligen är HERren wår

Deut. 4.
v. 24.

GUDH / när han wreed warder/
een förtährande Eld. Hans

Wrede brenner och är gansta
swår/hans Låppar äro fulle med

Es. 30, 17.

Grymheet/och hans Tunga så-
som een förtährande Eld; Ja

HERrans Wrede är en Eld/ att när

Deut. 32.
v. 22.

han en gång är uptend brinner
han til thet nedersta Hellsweetit.

Woste altså wara gansta gråseli-

Heb. 10, 31

gite falla uthi lefwande Guds
Händer. Ty hoo är ibland of

som widh en förtährande Eld

Es. 33, 14

hoo kan? hoo är ibland of som
widh en ewig Blöd hoo kan?

Sedan gifwer och Assaph uthi thes-
se Orden en nödwendig Påminnelse/
hurulunda Gudh sin rettferdige Wrede/
Nijt och Grymheet offta igenom Eld
och brennande see låter: Ty emedan

hans

hans Brede är en förtährande Eld/ så
 moſte och theſföre thetta förtährande och
 grynna Elds-Elementet ſlå honom
 til tienſt och upwacht emoot the ogudach-
 tige Syndare / ſå at thet endtelig moſte
 the widh bliſwa ſom hans Gudomelige
 Mayeſtet hothar : **Iſrael förgäter**
ſin Skapare/ men iagh ſkal ſän-
da en Eld uti hans Städer/ Hof 8, 14.
han ſkal förtähra hans Huus :
Theſföre ſäger och Amos? H Erren
H Erren kallade Elden til att Amos, 7,
ſtraffa the medh the Ogudachtig- v. 4.
ge. Såſom och Incendia och Wäd-
eeldar warda uti Skriffienne kallade
nu/ Guds Eld/ nu/ H Errans 2Reg, 1, 12
Eld; nu/ H Errans Röſt / nu/ Num, 11, 1.
een ſådan Eld ſom uthrettar Pl, 29, 8.
H Errans Ord. Och uti een ſum- Pl, 148, 8.
ma: H Erren wår Gudh är then
ſom wil låta regna öfwer the Og-
udachtige Liungande/ Eld och
Swarwel/ och gifwa them D- Pfal, 11, 7.
wäder til löna.

För thet tridie och yttersta/ låter och
 Affaph uthi berörde Ord see hwad man
 uthi sådan fäselig **Seldz**nöd och **Färlig**
 heet skal angripa för **Wärn** och **Bez**
 skydd/ nemligen/ icke til noget widskape-
 ligt och afgudiskt **Medel** / som många
Menniskior i sådane **Fall** tiltaga/ uthan
 en hiertelig och anderlyt **Böön** och åkal-
 lan/ at man utaff itt ödmuikt och förkros-
 sat **Hierta** suckar til **HERREN** **Gudh**/
 och medh **Affaph** **sälunda** säger: **Uch**
HERRE / huru länge wil tu så
 alztinges **wred** wara / och titt
Nijt såsom en **Eld** brinna låta?
 Eller med **Mose**: **Uch** **HERRE** war
 nådig öfwer tins **Folcks** **Mis**-
 gerning efter tin **stora** **Barm**-
 hertigheet. **En** **sälunda** kan **Gelden**
 snarast igenom **Guds** **Macht** blifwa för-
 quasd och uthflecht/ emedan **ens** **rett**-
 färdigh **Mans** **Böön** förmår
 mycket ther hon **alswar** är. Och
HERREN är när allom som åkal-
 la honom/ allom them som medh
 als

Num. 14.

v. 19.

Jac. 5. 16.

alswar åfalla honom. Han gör 5
hwad the Gudsfruchtige begiära
och hörer thesas Koop/och hiel- ^{Pl. 145, 18,}
per them. ^{19.} Alt thetta bör oss hafwa i
Minnet när wij medh then fromme Af-
saph bidia: Ach HERRE huru län-
ge wil tu så alztinges wred wa-
ra/ och tite Nijt såsom en Eld
brinna låta?

Sch såsom nu then aldråhögste Gus-
den af sin rettfärdiga Wrede öfwer när-
waran'ne tijds förargeliga Wäsende/och
til Himmelen upwuxne Synder och S-
dygder / är worden förorsakat at falla
Elden / til at straffa thet medh thenne
wår Stadh Westeraås; hwilket hans
Gudomlige Mayestet efter sin outhran-
sakelige Försyn/ oförmodeliden och gräs-
seligen i Wäretet stälte then 3 Septemb:
innewarande åhrs M DC LXVIII. &
från floctan 4 efter Middagen och hela
then följande Natten öfwer; så at på 12
timars förlopp/ Hospitals Kyrekian/och
alla des Haus och Wåningar medh sitt
A iij ins

6 innandöme och Inventario ; så och
Rådhuuset / och the två förnemste stad-
sens Broar / jämpte fremmande Rids-
mäns Godz til många 1000 dalers vär-
de ; och thes föruthan öfwer 60 the för-
nemste/bäst-bygde och belagne Gårdar
uthi thenna Staden / och på både Sö-
dor om Åen / alt ifrån gamla Torget
och til Lill-åen på then ena ; och til Slot-
tet på then andra Sidan jämmerligen
blefwo til Stofft och Åska förbrände/
och thet usle och eländige Folcket uthaff
thenna oboteliga Seldsskadan/ deels us-
thi hiertans Bekymber/ deels uthi stör-
sta Fattigdom och Torftigheet försattes/
så at the som tilförende mången åhrligh
och redelig Person både medh Herberge
och Spijsning rundeligen plågade för-
sörja/ ther igenom blefwo huuswille/ och
efter sin Egendoms Förlust och bortmis-
stande/mosse androm om mångahanda
hielp i Händerna see och åthlita : Alt-
så bdr hwar retttänckt Christen itt sådant
bedröfweligit HERANS Bredes
Spectakel icke förtijga ; uthan fast eller
på alla sätt kunnigt giöra / på thet om
möye

møyeligit wore/ thenna säkre Werlden/
nes Barn/ motte uthaf en sådan nitäl/
skande HERmans Gebods Predikan/
taga sigh en Warnagel/ at the icke för/
achta thenna Guds Hemsökning/ och så/
ledes på sigh draga itt större/ och/ til es/
wentyrss odrägeligare hans Vredes
Straff: Uthan fast heller taga nådens
nes Tidh i acht/ fatta med honom i Rits/
set och Armen/ sampt uthaf itt beängstis/
git och bedröfwat Hierta uthbrista til Af/
saphs Ord: Uch HERRE huru
länge wil tu så alztinges wred/
wara/ och titt Nytt såsom en Eld
brinna låta? Och säya med Amos:
Uch Herre halt up / how skal
uthielpa Jacob igen? Ty han är
in fast ringa. Så skal thet än/
gra HERranom / och han skal Amos 7
säya: thet skal icke heller stee. v. 5. 6.

Hwarföre wil man och uthaf thets/
ta Tilfället betrachta thesse 3 fölliande
Puncter / såsom:

A iiii

I. Un-

8 I. Unde oriantur incendia;

Hwar utaff sådane förefeckelige och gruswelige Wäv- & Eldar och Brandskadar hafwa sitt Ursprung och ifrån hwem the komma?

II. Cur à DEO permittantur incendia; hwarföre then nådige GUDen itt sådant swårt och jämsmerfult Kors Menniskioenen pålägger/och endtelig hwarföre thenna Staden ther uthi råkat hafwer? och för thet

III. Quomodo à nobis excipienda sint incendia; hurulunda man sig uthi sådana förefallande Nödh/ Christeligen och rettsinnigt förhålla skal? Then barmhertige/nådefulla och långmodige GUDen/som icke handlar med oss effter våra Synder/och wedergåller oss icke effter våra Misgerningar/förlåne här til sin helige Andes kraftige Medwårctan/at thetta vårt Christeliga förhafswande icke utan Frucht och Nyttta kunde afflöpa/ Amen.

CAPIT. I.

Hvad nu thet Första anbe-
langar/ nemligh/ hwar uthaf så
dane försträckelige Wåd- Eldar
och Brandskadar hafwa sitt Uhsprung/
och ifrån hwem the komma? Så bety-
gar näst Guds Ord/och så dagelige För-
farenheeten (Gudh bättre) at sådana
Skade-Eldar mehrendeels på tregges
handa Sätt warda upstånde? såsom
först: Cælitus per fulmina & toni-
trua; utaf Himmelen igenom Storm-
wäder/ Dunder och Blixt / förmedelst
hwilka/Bygningar och Palaker warda
antände och således Elden kringkom-
men och uthspridd. Hwilken slags Eld-
skada warder ihugkommen uti Jobs
Book/ när then fromme och Gudfruch-
tige Job ibland annan Olycka/ och the
bedröfweliga Tidender förekomma / at
Guds Eld hade fallet uthaff
Himmelen och upbrändt hans Job, 1. 26.
Sjäär

10 Fjår och Drångiar. Således låt
och Herren regna Swafwel
och Eld öfwer Sodom och Go-
morrha/ och omstörte the Stå-
der/ i allan then Engden / och
alla the som i Städerna bodde/
och alt thet på Landet wårt war.

Gen. 19.

v. 24. 25.

Således fengde och HERrans
Eld ibland Israels Barn och
förtårde the yttersta Lågre/ (utan
twifwel genom itt starkt Wäder) huar
uthaf thet Rummet blef kallat
Tabera/ thesfore at HERrans
Eld hade sig thet upständt.

Num. II,

2. 3.

Så-
ledes är och af then nittålskande Pro-
phetens Elix Historia bekandt / huru-
lunda han låt falla Eld uthaf
Himmelen/ hwilken upständt the
tweenne Höffwiszmån sampt med
sina femptio/ hwilka Abasia ha-
de utsändt til at fast taga Pro-
pheten. Och hwad mehra sådana Ex-

2. Reg. 1.

10. 12.

remis

rempel finnas / som förmåla at Guds
igenom Swäder hafwer sändt Geld is
från Himmelen. 11

För thet andra / betygar och then
heliga Skriffte jämpte sielsswa Förfarens
heten / at sådana Skade-Geldar under
tiden upkomme äro och ännu upkom-
ma :

Hominum incuriâ & impru-
dentia, igenom Menniskiors Dachs-
samheet / Oförsichtigheet och åhögslösh-
heet / när the wårdslost handtera Geld
och Brand. Hwilken slags Wådeeld
warder ihogkommen uthi Guds Lag/
hwarest och / ibland andre / thet bodet fin-
nes : at om en Geld upkomme och
fänger i Törne / så at Skylarna
eller Säden som ännu står / eller
Åkren upbränd warder : så skal
han thet igen betala som Gelden Exod. 22:
v. 6.
slåpt hafwer.

Sedan til thet tridie / hafwa wit bå-
de utaf Guds Ord / såsom och Förfarens
heten / at Geld-Skadar oftia äro förors-
sakade / och ännu upkomma :

Ho-

Hominum perversitate & malitia; igenom Menniskiones Argheet och Ondsko/hwilka antingen uthaf Haat och Fiendskap/ anslicka eller inkasta Geld på nogon Ort; såsom uthi Krigstijder/ så offta een Fiende sticker i brand een Stadh eller Fästning / som han på annat sätt icke kan blifwa mädigtig at ehrsra/ eller och så uti Fridstijder/ så sigh offta sådane arglistige och skelmste Boswar och Mördare låta finna/ hwilka hemliga uptända eller inkasta Geld mångom til stor Skada.

Thesse äro the trenne Orsaker / hwar igenom både then helga Skrifte/ såsom och sielfwa Försahrenheeten betyga Wådeeld plåga upkomma / uppå hwilka Folcket gemenligen måst seer när sådane stora Geldskadar infalla: Ty när thet warder frågat effter Upphoswet och Orsaken ther til / så swaras at thet antingen är skedt utaf Tiungeeld: eller utaf mordesta och argfinte Menniskiors hemlige Antåndning; eller och/ som gemenligast skeer / hafwer nogon oachtsamligen och wårdslös handteradt Gels
den

den och igenom sitt eget wällande sig och
sina Naboer / en sådan Zelds-skada til-
skyndat. Hwilket alt ehuruwel thet är
Sanningen lijkmätigt / så moste wij doch
såsom omtäncke och rettsinnige Christ-
ne gå widare / och Saken nogare skär-
skoda och öfwerwäga / enfannerligen
hållandes så före / at ingen Skade-Zeld
kan upkomma / mycket mindre fortgå /
uthan Guds synnerliga Tilstådjelse
Råd och Willia ; så at thet endteligen
moste thet widh bliffwa som Propheten
Amos säger : **HERRNEN / HERRNEN**
kallade Zelden til at straffa thet
medh / at han skulle förtäbra itt **Amos 2**
stort Diup.

In först / anbelangande een sådan
Zeld / som uthaf Wäder / Dunder och
Blyt warder uptänd / så är ju wist at så-
dant icke skee kan uthan Guds Willias
emedan han allena är **HERRNEN /**
hwilkens Ord / Zeld / hagel /
Snid / Dimba och Stormwä- **Ps. 148. 8**
der uträtta.

Hwaro

Gen. 19.

v. 24.

Num. 11.

v. 2. 3.

Pl. 11, 7. &

29, 8.

Job. 1, 21.

Hwarföre warda och sådana iges-
nom Wäder uptände Eldar / uthi then
Helga Skriffte / uthryckeligen nembde:
Ignis Dei, Guds Eld; Ignis Do-
mini, HERRANS Eld; hwilken
han utöfwer the Sodomiter / och andra
Ogudachtiga wille låta regna / som tilfö-
rende bewist är. Thetta besinnade och
förstod synnerligen Gudsmannen Job:
Ty när honom blef bebodat at Eld war
fallen aff Himmelen / och hade förbränt
hans Fåår / sampt thes Tienare och
Heerdar / tilskreff han icke thetta nogon
Slump eller owis Händelse; uthan
Gudh i Himmelen / hans Råd / Willia
och Skickelse / ther han säger: Do-
minus dedit, Dominus abstulit, HER-
ren gaf och HERREN togh / wel-
signat wari HERRANS Namn.
Såsom han wille medh Propheten A-
mos instemma: HERREN / HERREN
kallade Elden til at straffa ther
medh / at han mina Fåår och
Heerdar förbränna och upfråta
skulle.

Ans

15

Angående sedan then Geld / som
upfommer utaf Nachtsamheet; så moste
wij weta och erkannerligen besinna / at
Guds rettsfärdiga Rådhy/Willia och Til-
stådjelse här uthinnan/ ingalunda moste
återsättias. Ty ehuruwel sådana så-
fre och oachtsamme Sällar/genom huils
kas wårdslösa sådana jämmerfulla/ och
aldrig nogh beklagelige Geldsskadar up-
komma/ ingalunda stå til at uhrsächta
och enstylla / mycket mindre theras öf-
werdådigheet/ Säkerheet och åhuglösa
at bemantla / förmedelst hwilken the/
(Gudhy bättre) sin Geld/ och Geldsskad
icke bättre i acht taga/ än at the sigh thet
medhy emoot GUDhy och sin Nästa så
groffligen försee; emedan hwar och een
from och rettsinnig Christen/ bdr och så
noga acht hafwa thet uppå / at han sin
Nästa icke allenast til Kropp och Siäl/
uthan och til Godz och Häfwor ingen
skada tilfogar: Icke thes mindre moste
man och här see uppå GUDs outhransa-
felige Rådhy/Willie och Tilstådjelse/ så
som uthan hwilket en sådan flagelig och
förbarmelig Skada/ thenna wår Stadhy
ins

16 ingalunda hade funnat påkomma. Ty om thet är sant / som thet endteligh wara moſte / at icke itt håår kan falla ut af Menniſkiones huſwud utan

Matth. 16.
v. 30. **Guds Willia :** Ar och thet ſant / at icke en Spars faller på Jorden uthan wår himmelſke Faders Willia / eller är förgåten för

Luk. 12, 5. **Gudhi:** Så kan ju mycket mindre een ſådan Elds Skada / uthan Guds ſynnerliga Råd och Tilſtådjelse thenna Staden wara wedersfahren / hwar igenom ſå många Menniſkior uthi ſtoor hiertans Bedröſſiwelse åre förſånckte / och ſå många welbygde Huus och Gårdar uthi Stoſt och Aſta förbrände. Här motte man ſee uppå Guds rettſfårdiga Brede / och medh Propheten Amos beſinna att **H E R R E N H E R R E N** kallade Elden / ther medh til at ſtraffa / at han itt ſådant Diup / thet är the förnemſta Deel af wår Stad / förtåhra och upſråta ſtulle. Ty
blås

blås man och i Basun i enom 17

Stadh (eller och ringer medh Gelds
Klockorna) och Folcket ther af icke
försträckias? är och nogot ondt

i Stadenom thet HERRN icke Amos 3,6

giör? Och thet kommer alesam-
mans af Gudi / Lycka och Olyc-
ka / Luff och Dödh / Fattigdom

och Rijkedom. En HERRN är Syr. 11,14

ju then som förnedrar och up-
höyer. HERRN giör fattigan

1. Sam. 2
v. 7.

han giör och rijkan. Hoo thor ta

Thren. 3
v. 37.

såna at sådant skeer uthan HERR-
rans Befalning? Måge och wt
wel sluta medh Jeremia.

Thet samma skole wt och tänckia
om then Geld som upkommer: Homi-
num malitia; uthaf Mordbrennares
och förgiftiga Menniskiors hemliga Ans-
tändning; at ehuruwel thet är skialigt
och billigt / som thet ock hafwer sin
Grund uthi andelig och werdzlig Rett/
at sådana Boswar och Sathans Mens-

B nistior

Menniskior / uthaf höga Sffwerheeten
 blifwa tilbdrigen straffade / så frampth
 kunna fasttagas : Likwel så moſte man
 och uthi ſådant Fall icke heller förgåta
 Guds rettſferdiga Dom / Willia och Til-
 ſtädjelse / uthan ock hafwa then för ögos-
 nen. Ty äre icke ſådane Mordbrens
 nare organa Sathana; then lede Sa-
 thans och Dieſwulens Instrument och
 Wärdtyg? Nu wete wij att ſieſſwa
 Dieſwulen icke kan ſkada Menniskian
 til thet ringeſta / uthan Guds Willia och
 Tilſtädjelse / quia potestas ejus ſub
 potestate Dei eſt; ty hans ſtora macht/
 Wäld och Liſtigheet är Guds Alzmäch-
 tigheet underlagd / ſom Auguſtinus ſä-
 ger / thet ock af Jobs Hiſtoria nogſamp-
 t bekandt är. Hwarföre Gerson förli-
 nar Dieſwulen widh en Bandhund ſom
 uthan Guds Willia ingen Menniskia
 ſkada kan / ja / ſom uthan Christi Til-
 ſtädjelse icke kunde medh all ſin macht ut-
 retta at komma uthi en oreen och förach-
 telig Soo. Si enim Dæmon tantum
 nocere poſſet, quantum vellet, ne-
 mo Sanctorum remaneret; Ont
 Dieſw

Diefwulen kunde skada hwem / och så
 mycket han wille / så skulle ingen uthaf the
 Gudhfruchtige warda behållen / säger
 Chrysoftomus. Kan nu then Hells
 wetes Abaddon och Fördärswaren ins-
 tet Wålde eller Macht på nogon föröf-
 wa uthan GUDS serdeles Tilstådjelse och
 Billia; huru skola då hans Instrument
 och Wårctyg / Boswar och Mordbrens-
 nare uthan then aldrådögste GUDENS
 Tilstådjelse / nogon en sådan skada fun-
 na tilfoga? Serdeles emedan wij wete
 HERREN GUDH hafwa lofwat / att
 han icke allenast om sina Christ-trogna
 utan och om theas Godz och Egendom
 een Eldzmuur wara skal / hwar
 medh han förwarar them / theas
 Huus och alt thet the hafwa
 rundt omkring / som Sathan sielff
 moste bekänna om then Gudhfruchtige
 Job. Thersföre moste man ock uthi
 sådant Fall see uppå GUDZ underliga
 Råd / och om ån skönt en Eld upkom-
 mer igenom sådane Menniskiors Til-
 ståndan / så moste thet doch heeta: HER-
 REN

Zach. 2.

Job. 1, 10.

20 ren hafwer upwäckt of en sådan

1. Reg. 11, 4 Siende / som om Salomon skriffwie
står / ja / Herren hafwer honom
2. Sam. 16. thet budit / som David om then slem-
v. 10. ma sällen Simei bekänner.

Och thetta är thet första man bör
achta om the nermaste uthwärtas Orsaker
til Wåd- & Geld/ nemligh/ at han up-
kommer undertijden utaf Blixt och Liun-
gande / undertijden igenom Dachtsam-
heet / och undertijden utaf onda Mennis-
skiors Argheet: ther til wij som Christs
ne äro / moste ock lägga causam remo-
tam & occultam, then förborgade Ors-
saken / som är Guds rettfärdiga Dom/
Guds Hand / Råd / Willia och Til-
städjelse som sådana Nödh Menniskio-
men påkastar och öfswerkomma låter/
för the Orsaker / som wij bättre fram wil-
liom skärskoda.

Och emedan thetta så är / så bör ta
här effter hwar och en rettsinnig Huus-
Fader och Huus-Moder taga noga acht
på sin Geld och Lius / och ther medh icke
mootwilligen / obetänckt och oachtsamlig
gen

gen unga; emedan wij/ nu/ Gudh bät- 21
tre/ mehra än nogsampt hafwa förfahrt
hwad för en obotelig Skada igenom så-
dan Vachtsamheet kan förorsakas/ i thet/
att uthaf en ringa Gnista en sådan Eld
är upwärt/ öfwer hwilken mongen from
och Gudfruchtig Christen moste sättia
Fingret i Dga/ och uthaf alsom största
hiertans Angest och bedröfwelse sin Nöd
och Glende/ hwar uthinnan han här ige-
nom råkat hafwer/ beklaga/ och begråta.
Thet woro önsandes at hwar och een
wille taga thetta i Betänckande.

Felix quem faciunt aliena pericu-
la cautum.

Salig och säller är then som klook
blir af annars Olycka.

Och emedan wår egen Vachtsamheet
och Kloohet här til icke giör fyllest: Ty
om HErren icke förwarer Sta-
den / så waka Wächtarenar så-
fengt. Så moste och wij näst en flit-
tig upsicht/ sucka til Gudh i Himmelen/
och honom bidia/ at han/ såsom then bäs-
ste Wårdwächteren och Israels Be-
B iii wara

wararen / som icke är sömnig
 eller sofwer / wille för Geld och allan
 Wäde / wårt Huus och Heem / Godz
 och Häfwer nådeligen bestydda och bes
 wara / Affton och Morgon salunda stunn
 gandes :

O Gudh i tina Händer /
 Min Anda / Lijf och Siäl
 Befaller iagh alt i sänder,
 Bewara tu fullwel /
 Mitt Huus och så min Gård /
 Föråldrar / Wenner / Fränder /
 Och hwad som ther til lärer /
 Haf flitigt ther om Wård,
 Gudh wärdes migh bewara /
 Af tin Klåd och Mistund /
 För Skad' och allan Fahra /
 I dagh (natt) och alla stund /
 För alsköns Sorg och Klåd /
 För falska Minnars Tungor /
 För Sathans marge Sunder /
 För Wain / Geld och Brådöd.

När wij salunda näst itt flitigt up
 seende på war Geld och Lius / bödnfalla
 in för then aldrähögste Glden / så war
 der han of wisseligen esser sin nådige
 Lof

Lofwen och Tillsänelser wel beskyddan-
 des och bewahrandes/ som han of sielff
 tillsäger och loffwar/säyandes: Fruch-
 ta tigh intet/ ty iagh hafwer för-
 loffat tigh/ iagh hafwer kallat tig
 widh titt Namn / tu äst min.
 Om tu går igenom Watern/ wil
 iagh wara när tig at Strömar-
 na icke skola dränckia tigh/ och
 om tu går uthi Elden/ skal then
 intet bränna tigh / och Logan
 skal intet byta uppå tigh. Hwar EL. 43, 12;
 före och David honom beprissar: HERRA
 ren bewarer tigh/ HERRN är titt
 Skydd ofwer tina högra Hand:
 at Solen icke skal skada tigh om
 Dagen/ eller Månen om Nat- PL. 121, 5, 6.
 tena.

Trösteligit är thetta för allom them
 som för Wäd: Eld råfode äro. Ty hwar
 och een som thetta fult och fast sig inbil-
 lar/ och troor at en sådan stoor Skada
 kommer uthaf Guds Hand/ och at Gld

24 stelswer är thes Uphoff och Orsak; och at
een sådan Feld ingalunda uthan Guds
Willia och Tilstådielse upkommer; han
fan ock i sådan för ögonen swärfwande
Skada och Fährlighet/ thes bättre gif-
wa sigh til freds / och säya medh Job:
Iagh är naken kommen aff mine
Moders Luff / naken skal iagh
åter fara tjt; HERRen gaff
och HERRen togh / welsignat
ware han som kommer i HER-
rans Namn. Item/ hafwe wij
fådt godt aff Gudi/ skole wij och
icke annamma thet onda? Ty
thet är doch bättre falla uthi
HERRans Hand än i Men-
skiors händer/ ty hans Barm-
hertigheet är stoor/kommer/ wij
willia til HERRAN igen: ty han
hafwer riswit oss/ han heelar oss
ock/ han upreeser then Forstiga
uthur Stoffet och uphåfwer
thet

Job. 1, 21
& 2, 10.

2. Sam. 24.
v. 14.

Hof. 6, 1.

then Fattiga utur Träcken. Haf²⁵
wer G^udh thet giordt / och är thet skedt ^{1. Sam. 2, 8}
effter hans Willia och Behag / så haf
wer thet ingen nödh / om wij allenast gids
ra en sanstyllig Bättring / så kan ock wel
G^udh / som thenna skadan tilstادت haf
wer / honom ock så risfeligen igen bota ;
såsom wij läse om Job / at för alt thet
Goda som honom blef borttröswat / un
danskohlet eller förbrändt / gaf H^{er}ren
honom dobbelt så mycket igen som han
tilförende haftt hade. ^{Job. 42, 10} Alltså kan ock
wel then alzmächtige och barmhertige
G^ulden wære ~~S~~eldskadde Grannar
rundeligen sin skada wedergålla / at ups
på them må bliffwa sannat D^odspråket :

Skadan och Misgång af Wägar
och Brand /
Rundelig fyller Guds wäldiga
Hand.

Allenast the under thetta Korss^et äro to
lige / och ställa itt fast och orörligit Hopp
och Förtröstning på G^udh och hans os
sänelige Godheet / ty thet är en koste
lig ting / at man är toligh och
B s hopp

26 hysppas uppå HErrans hielp/
thet är en kostelig ting at en som
öfvergiffwin är haffwer tola-
modh/ när honom nogot uppå-
kommer/ och sätter sin Munn u-
thi Stoffet / och vänter effter

Thren. 3^a
27. seq.

Hoppet. Tiltale therföre hwar och
een uthaf them sitt bedröfwade och be-
ångstigade Hierta sålunda : Hwad
bedröffwar tu tigh min Siäl/
och är så oroligh i migh? hoppas
uppå Gudh: Ty iagh skal än-
nu tacka honom at han hielper
migh medh sitt Ansichte.

Rf. 42. 6.

CAPUT. II.

Then andra Frågan anbe-
langande / nemlig / cur à DEO
permittantur incendia; hwar-
före Gudh itt sådant swårt Kors Mens-
nistionen pålägger / att uppå en kort
fund

Stund sköne och welbygde Hus och
 Gårdar läggias i Ask/ och Menniskior-
 na sin Egendom quite warda/ och i stål-
 let för al tings öfwerflöd och Ymnogs-
 heet / uthi Torstighet och Trångmål
 warda förjatte; såsom GUDH bättre
 thenna wår Stadh Westeraås skede är/
 hwilken obotlige Skada / itt rettsinnigt
 Hierta icke uthan Lärar må kunna is-
 hugkomma/ mycket mindre med Gonen
 åtkoda. Huru skulle GUDH så thetta
 uthur sitt faderliga Hierta/ emoot Mens-
 niskiors Barn och sina händers Wärf/
 at han itt sådant fäseligt och försträcke-
 ligt Riß öfwer them skulle låta löst gå?
 är icke han then som får hafwer
 Folcken? är icke han HLRen
 som Lyswet elskar? är icke han
 thet högsta Goda / som allena
 godh är? Hwi hafwer han låtit een
 sådan Dlycka öfwer os komma.

Dent. 33, 2

Sap. 11, 26

Marc. 10.
v. 18.

Här til rettelligen swara/ så moße wij
 betänckia / at tweggiehanda slags Folck
 finnas uthi thenna stridande Guds Förs-
 samt

28 sambling / som ock wisseligen sådane
hoos of finnas ; somblige are trogne/
fromme och boosferdige Christne ; som-
blige are otrogne/obooferdige/ säkre och
ogudachtige ; hwilka äthskillige slag mos-
ste ock på äthskilligt sätt betrachtade blif-
wa.

Anbelangande i. Pios ; the fromme/
Gudfruchtige och Boosferdige / at ock
thena jämmerliga och klageliga Brands-
skadan haffwer them träffat / och theas
Huus / Godz och Häffwor uthi Rööf
och Åsta förwändt / ther til haffwer then
aldradhögste Glden monga och marge-
handa Orsaker / uthaf hwilka oansedt en
godh Deel of förborgade äro / så äro the
likwel honom bekandte ; ty haffwer han
thetta skee låtit ; deels / at them ther medh
lära / at ingen uthaf of är uthan Synd/
och ångla:reen för Guds Dgon/ach ney!
Then är icke til / som rettsferdigh
är / icke een. Alle haffwa afwi-
ket / allesammans äre onyttige
wordne och haffwa intet beröm-
ma sigh af för Gudi. Hoo kan
säya:

Rom. 3, 10.
12. 23.

såna: jagh är reen i mitt Hierta/

och klar ifrån mina Synder? ja:

innocens coram te non est inno-

cens; then Oskyldige är icke oskyldigh

för tigh Gldh. På thet nu thesse froms

me Christne thetta motte erkenna och bes

sinna/ så haffwer Gudh them tuchtat us

thi thenna nådeliga Tiden / på thet han

them uthi ewigheet skona motte / såsom

han sielffwer sigh ther om förklarar ige-

nom Propheten: Jagh wil nepsa

tigh medh Måtteligheet på thet

tu icke skal holla tigh oskyldigh.

Deels hafwer och HERREN Gldh lå-

tit thenna Olyckan them Gudhfruchtis

gom påkomma/ at theras Troo/ Tolas

mod/ Hopp och andra Christeliga Dyg-

der motte igenom thenna Bedröfwelsen

bliffwa bepröfwade; Ty ehuruwel thes

ras Godz och Egendom igenom Selden

är åthgånget och förbrändt / så wil doch

HERREN Gldh at theras Troo skal

rettsinnig och mycket kosteligare befuns

nen warda / än thet förgängeliga Guld

och

29

Prov. 20

v. 9.

Jer. 30, 11.

30 och Sölsfwer som pröfwat medh Geld.
1 Pet. 1, 7. En?

Såsom Sölsfret i Geld sinfale
Pröfwat/ är sijnt medh allo;
Så är Herrans Ord öfwer alt
Sijnt/ och föruthan Galla.
Med Korssset moste thet förwist
Pröfwat och luttras aff all Brist
Att thet skijn klart i Landet.

Deels är och thenna Skadan öfwer
them Frommom gången/ på thet Gudh
motte försahra om the ock uthi sin Chris
stendom hafwa förachtat thet timeliga
Goda: Om the ock fulkommeligen haf
wa hollit före uthi sitt Hierta/at wtj icke
hafwa här nogon wahrachtigh
1 Heb. 13, 14. Stadh? uthan moste sökia then
tilkommande: Och om the uthaff
Hiertat hafwa siunget medh Guds Förs
sambling:

Swad timeligit är iag förachta må/
Allenast tu wille låta migh få
En ewigh Saligheet/
Then Christus hafwer mig beredt
Genom sin Pjuno och ödmuikheet.
Deels

Deels hafwer och then aldraghögste Guds 31
den här medh tåckts försökia / om the ock
effter sitt Gudz och Häffwors Förlust
willia beständiga blifwa uthi hans Kär-
leek / så at the kunna berömma sigh medh
Apostelen Paulo : Hoo kan stillia
os ifrån Guds Kärleek ? An-
gest ? eller Förfölltelse ? eller Sun-
ger ? eller Nakenheet ? eller Far-
ligheet ? eller Sward ? Ney : ty
iagh är wiß ther uppå at hwar-
ken Dödh eller Luff / eller Eng-
lar / eller Förstendome / eller
Wäldigheet / eller the Ting som
nu äro / eller the Ting som til-
komma skole / eller högheet / eller
Diupheet / eller nogot annat
Creatur / kan stillia os ifrån
Guds Kärleek som är i Christo
Iesu wår om HERRA.

Rom. 8,
35. seq.

Thesse och flera orsaker / hans Guds
domelige Mayestet bäst kunnige / hafwa
hos

honom bewekt til at ock hemsökia the
 Gudfruchtige uthi thenna Staden / med
 thenna gräseliga Geldskadan. Hwar
 före skal man granneligen taga sigh til
 wara / at man icke sälunda om them dö-
 mer / som wore the allena sådana grofwa
 Syndare som sådant Straff uppå Stas-
 den dragit haffwa / som gemetligen the
 oförståndiga Werldennes Barn dömas
 och hållat före. Men: In Tiden är
 att Domen skal begynnas på

1. Pet. 4. 17

Guds Huus. Och gör Gudh us
 thi thetta fallet som en from Fäder / hwil-
 ken agar sitt käre Barn medh hwilket
 han doch wel faderligen menar / nemli-
 gen / at thet ther igenom skal lära Dygd
 och ährlicheet; Men een stelswördigh
 Tienare låter han gå / och skattar honom
 icke en gång wård / att medh Ago-
 gisten göra honom godh och from. Uti Job
 hafwe wi här om itt märckeligt Exem-
 pel / hwilken Gudh stels gifwer thet Wit-
 nesbördet / at han war from och
 rettsfärdigh / Gudfruchtigh / och
 flyd-

flydde thet onda/ så at hans lif 33

ke icke war i Landet. Likwel til/ Iob. 1, 8.

stodde Gldh/ at Fienden inföll och bort-
togh hans Oxar och Åsninnor/ och slog
Drängerna medh Swerdsågg : att v. 15.

Geld föll aff Himmelen/ och brände upp
hans Fåår och Drängiar : att itt store
Wäder omstörte Huuset / uthi hwilket v. 19.

hans Söner åto och drucko/ och kastade
thet på them/ att the bleswo döde. Tåncke
therföre ingen/ att the allena som skadan

haffwa fått / äro skyldige ther til fram
för andra stadsens Inwåhnare. Men
säger iagh/ icke/ uthan om i icke båt-
tren eder/ stolen i alle samma-

lunda förgås/ säger Christus hoos Luc. 13, 31

Men twert emoot : Impios ; the De
gudachtige och Obootferdige hwad wid-
kommer / så moste man om them Sans-
ningen fritt uthsäna/ nemlig / att Gldh
them thenna Geldskadan tilskyndat haf-
wer uthaf Grymheet/ Wrede/ Nitte och
en rettsfärdig Dom öfwer theas Syn-
der : Ty emedan the medh sina hårda

E

och

34 och obootsfärdiga Hiertan/haffwa länge
samkat sigh sielffwom **GBDZ**

Rom. 2, 5.

Brede uppå Halsen : Så haf-
wer och **HERRANS** brinnande
Nitts-Geld itändt / och medh sin förtä-
rande Loga then förnemste Deelen uthaf-
thenna wår Stadh bortbrändt. Att så-
ledes thetta swåra Straffet öfwer then-
na Staden gånget är / för the stora och
margfallige Synder/hwar med thes In-
wåhnare then lesswande Glden alt här
til / och ännu dageligen förtörna och förs-
törnat hafwe / alle sampteligen / Liten och
stoor / ung och gammal / rik och fattigh /
högh och låg ; wit hafwe allesammän
til thenna Elden Lunta och Swafwel
anlagdt / att om os wel säyas må / som
hoos Jeremiam skrifwit står : Seer
tu icke hward the giöra i Juda
Städer och på Satomen i Jeru-
salem ? Varnen hempta We-
den / och Fäderna glöra up Elden.
Ty thet är ju wist / att wit medh wåra
margehanda Synder / icke allenast then-
na eel

Jer. 7, 17
18.

na Elden och EldsSkadan / uthan ock 35
then ewige Hellsweetis Elden förtient
haffwom: medh Halm och Stråå
haffwa wij här til gått haffwan-
de / hwem wil tå undra/att wij
haffwa södt Eld/ som os och wårt Eli 33 110
Goda upåtit haffwer. Thet är ju med
os i thenna Stadh så tilgått/ såsom med
thet ogudachtige och obootsfärdige Judas
Folck et uthi Prophetens Amos tidh/
hwilket/ ehuruwel Gudh hade hemsökt
medh allehanda slags Straff och Plå-
gor; iefe thes mindre moste hans Gus-
domlige Mayestet öffwer them flaga/ at Amos 40
the sigh intet omwände til honom. En
såsom HERREN Gudh haffwer ock
här sunnet igen the feeta Koor/ som på
Samarie Berg åre/ och gidra then Fats-
tiga orett/ och förtreckia then Glenda/
och säya: bår hüt/ lät os dricka.
Thet är: then Fattigas Förtreck och all-
tings öffwerflödh både hoos een och anz-
nan. Altså haffwer han och uthi förleds-
ne Tyder esomostast jämwel thenna
Staden hemsökt/ och giffwit thes Inz-
wåhs

36 wahnare lediga Tänder / och brist på
Bröd i all rum : Han haffwer sände
Pestilentia ibland oss / och omsfört sombs
lige / lifka som Gudh omsföerte Sodom
och Gomorra / så att the woro som een
Brand / then ushu Elden ryckt warder /
föruthan åthskillige andre Guds wredes
Teckn / som uppå thesse åhren nogsampe
sigh yppat haffwe : likwel wänden i e-
der intet til mig / säger HERREN.

Therföre fodrar hans Rettfärdigheet /
att han ock så skal giöra medh oss / som
han gjorde medh Israel / til thes the
Boosfärdige och uthi Ondskone förhär-
dade Syndare warda på wredenes
Dagh samfode uthi then ewige och outh-
sleckelige Hellsfvetis Elden / och blifwa
en Stygghelse för alt Kött. Es. 66. ult.

Amos 4. Gudh. Hwå knorra tå Men-
nistiorna altså medan the leff-
wa ? Hwar och een knorre e-
moot

moot sina Synder / och lät oss 37
ransaka och söka vårt Wäsende. Thren. 3.
Uch hwij rope wij öfwer thenna 39.
wår Skada? Hafwer iagh doch
thetta giordt tigh för tina stora
Misgerningar / och för tina starka
synder skul / säger HERREN. Ier. 30. 15.

Hwarföre / så får hwarion och es
nom är sin andeliga och lekammeliga/
sins Kropps och Siäls timeliga och ewis
ga Wälfärd; så noga tagom och uthaff
thetta bedröffweliga / klageliga och förs
barmeliga Spectakel en Warnagel och
Utänkning / att then lede / förbannade
och fördömelige Synden / som så wel us
thi thenna Staden hafwer tagit öfwer
handen / som annorstädes / hafwer warit
såsom Kruut / Swafwel / Lunta och Bläs
se-belg til thenna Geldskadan. Ty om
wij soopa hwar för sin Döör / och leeta
hwar i sitt Huus / så skolom wij ju uthä
heela Staden / uthi alla Huus / ja alla
Skrubbor och Bräer finna nogh sådana
Syndegnistor som thenna Guds

38 Wredes häffrige brinnande Eld öfwer
öf uptändt häffwer.

Uthi then Helga Skriffte warder ta-
lat om munga Synder / som HERREN
GUD i Himmelen serdeles undfäger
och hootar sigh skola straffa medh Eld;
hwilka om ock wä then eena effter then
andra ansee och betrachta / skolon wi
endtligh befinna them hoopetals ibland
öf.

Såsom I. Gud och hans hel-
ga Ords föracht bleff hoos Is-
raeliterna straffat medh Eld / i
thet / at när the knorrade emoot
Mosen och Aron / therföre at the
hade fått lusta / förachtandes
thet himmelska brödet Manna /
såsom en löds spys / och begiära-
de kött til at äta / kommandes
ihogh then Fisk som the äto uthi
Egypten / 26. Så förgrimmade
sig HERRENS Wrede at HER-
RENS Eld fengde ibland them
och

och förtärde the yttersta Lågren. 39

Hwad går mehra i swang hoos oss / än
Guds / hans helga Ords och thes Pre-
dikanters och Lärares Föracht? Hafwe
icke wij thet sanskyllige Manna och
Himmels Brödet / Guds reena och sal-
liggidrande Ords Predikan? Men hur
ru monga warda nu ledse ther widh / och
fatta wämjelse ther til / långtandes och
trångtandes effter the Egyptiers Rött /
Fist / och Jord-rötter / thet är ögonens
Lust / köttens Lust och itt hög-
ferdigt Lestwerne; så att en rettsin-^{1. Job. 2. 16}
nigh Predikant wel hafwer Orsaak att
utbrista til Prophetens Esaie Klagan /
och säga: hoo troor wår Predi-
kan och hwilkom är Herrans
Arm (thet är / then herlige och under-
samna Guds Ords Krafft / hwilken sig
uthi thes sanskyllige öfwerwägande och
betrachtande sinna låter) ^{Es. 33. 2} uppenbar?
är alt thesfdre intet under / att ock Geiden
fenger ibland oss / och gör här itt Taber-
na, thet är itt sådant rum / uppå hwilket

40 HERRANS Eld haffwer sigh up-
tändt.

II. Hootar ock Gudh igenom Pro-
pheten Jeremiam/ sigh skola medh Eld
straffa Sabbathens ohelgande/ then
han säger: Om i icke hören migh/
så att i helgen Sabbatdagen/
skal iagh uptända Eld i edra
Portar / then huusen förtäbra
Jer. 17, 27. skal / och intet uthsläckt warda.

Hwad wil man tala om wår Sabbath-
Dagh? Emedan wår Sones-Dagh är
mehrendels en Syndedagh / och wår
Helgedagh een Swelgedagh: Ty på
hwad dagh i heela Bekan förspörjes
mehr synd/ skam och Last/ Ondsko/ Arg-
heet och Lättferdigheet emoot alla Guds
Bodh/ än the som på Söndagen uthan
all Blygd warda begångne? När hö-
res mehra bannor/ Swordom/ Guds-
hans helga Namns och Ords Försmå-
delse/ än om Söndagen? När warda
Föräldrar och Huusfäder mehra förach-
tade/ än om Söndagen? När uthbriffa
mehra

mehra Haat/ Brede/ Sickenheet/ träs 41
tor/ Gsamja/ Slagsmål och Dråp/ ån
om Söndagen? När horas/ bohlas/
supes / swälges och dämnes mehr/ ån
uppå Sabbatdagen? När äro alle
Kellrar/ Wårds huus och Krogar fuls
lare/ ån om Söndagen? Sådant är/
Gudh bättre/ wår Sabbat- helgande/
hwarföre är icke heller under/ att Gudh
ock hafwer uptåndt een Geld i wåra
Portar/ then wåra Huus förtårt haf
wer/ emedan wij uthi HERRANS Sabs
bat-ohelgande rundeligen upgå emoot
Jerusalem's Inbyggjare.

III. Hafwer GUDH ock straffat
Hycklerij och Skrymtan uthi
Guds-tiensten medh Geld. En
når Aarons Söner Nadab och
Abihu boro fremmande Geld
fram för HERRen/ så kom een
Geld uthifrån HERRanom och ^{Lev. 10, 1. 2}
förtährde them. Hwad är nu i
bland oss gemeenare/ ån Hycklerij och
Skrymtan uthi wår Gudstienst/ så at
thee

42 thet uthaf en stoor Deel icke holles för
nogon Synd: ty oansede the wel kom-
ma tillstädes uthi Guds Huus/ så skeer
thet doch uthaf ingen alswarlig och sans-
skyllig Andacht / uthan the bára frem-
mande Geld / thet är/ fremmande och
Gudhi mishagelige jordiske och Rötts
Tanckar/ och gå allenast til Kyrtia för
en Sedwaghna och Tijdfördrif skul/ re.
Smedan nu och sådana Synd ibland
oh finnes / moste ock sådant straff följ-
lia.

IV. Är ock *dwę Pazia*, mutors
och skänders tagande / och e-
gen Nyttigheet hoos them/ som an-
dra förestå och regera skola/ uthaf Gudh
sielsswer dömbder til eelds straff: Gel-
den skal förtähra hans Huus
som Gåswor tager/ säger Job.
Och then som then Fattiga orett
giör / på thet hans Godz må
mycket warda/ han skal ock gif-
wa enom Kykom ock fattig
warda / talar Guds Anda igenom
Saloz

Iob, 15, 34

PROV. 21.
v. 16.

Salomon: Til att på hwariehanda 43
sätt richta sigh / sökia sitt och sinnas
Welftånd och Nyttä/ och icke tänckia på
Yoseps skada/ warder nu uthafthenne
Werldennes Barn/ icke allenast för in-
gen Synd hollet/ uthan fast mehra för
een stor Klokheet och Omfichtigheet
skattat: Ty må man icke heller undra/
att sådane gräselige Gelds: Skadar/
mehr än som nogon tijdh tilförende/ is
från åthskillige Orter förspördes / som
thet orettrådige Godzjet förtåhet / och til
intet giordt haffwa.

V. Hafsver ock Guld medh Geld
och Swafwel uthaf Himmelen straffat
hoorertj/ skörlesnadt och otucht/
som wij see uthaf Sodoms och Gomors
rhæ Undergång. Gen. 19. Hwad går nu mehr
i swang/ än sådane stoore och grosswe
Synder? hwarföre kunde ock Herren
med retta giöra oss såsom Adama/
och tilphnta oss lijka som Zebo-
im/ om icke hans Barmhertig-
heet swore så brinnande. Hof. 11, 8.

VI.

VI. Är ock Döcker en sådan Synd/
 som Gudh hootar sigh skola straffa med
 Eld: Ty när thet ogudachtige
 Wäsendet warder upständt så-
 som en Eld och Folcket är lykka
 som en Eldz-maat/ så at ingen
 26.9.11.19 Skonar then andra: Thet är / när
 then eena uthmolkar och förtährer then
 andra medh Döcker och Skinnerij / så-
 som eeldens Art är / så wil och Herren
 Gldh komma / och thet Godz som med
 Dretträdigheet förwerffwat är / medh
 Eld upbränna / at man thet medh För-
 derffwes Quast tillsamman soopa mo-
 ste. Och emedan thet icke mehr holles
 för nogon Synd / hoo wil tå undra / at
 thet Straffet os treffat haffwer?

VII. Är ock Dbarmhertigheet
 och Dhielpsamheet emoot them
 Zorfftigom een sådan Synd / som
 Gldh med Eld straffa wil: Ty haf-
 wer iagh them Zorfftigom ne-
 kat hwad the begärade / och lå-
 tit

tit Anckiones ögon försmecta? 45

Eller haffwer iagh ätit min
Beeta allena / att then Fader-
lösa icke ock så haffwer ätit thet
aff? Så ware thet Eld som
förtährer in til förderff / och all
min Zldrächte uthrotade / säger 31, 16, 17, 18
Job. Huru fåå äro the ibland oss / som
kunna med honom berömma sigh / at the
ifrån sinom Rngdom haffwa
förhollet sigh som en Fader: och
alt ifrån sitt moders Lijf haffwa
gärna hugswalat?

VIII. Är ock Stolcheet / Hög-
färd och högmodh samma Guds
Bredes Dom undergiffwen: En
HERREN säger: Thersöre at Zi-
ons Döttrar äro stolte / och gå
medh rakän Hals / medh särgat
Ansichte / och gå och swanka / och
haffwa kosteliga skor på sina
Fötter /

Fötter / så skal HERren bortta-
ga Prydningen / och them skal
wara stanc för goda Lucht / och
hans Portar skola förja och
gramma sigh. Uchi een Summa:
all Synd och Ogudachtigheet skal wara
såsom en glödande Bgn / när
HERren ther til seer : Ty alle
som sådant giöra äro HERrans
fiender / hwilka han skal upslu-
ka i sine Brede / Elden skal
upfråta them.

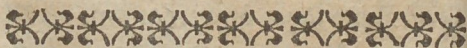
Williom wij at itt sådant Straff
icke skal os här effter träffa / och at then-
ne gråselige Wådeelds = Gåsten wåra
Huus och Boningar skal förstona / så
affstafom ock ofwanbemålte Synder /
och tillutom för them wåra Hiertas
Dörrar : Ingen förachte mehr Guds /
hans heliga Namn / hans saliggjörans
de Ord / och thes Predikanter och Läras-
re : Ingen ohelge HERrans Sab-
bath / och misbruke honom til synd / us-
than

47
than kommit medh sanskyllig Ifwer/
Nijt och Devotion tilhopa uthi HERR
rans Tempel: Hwar och een tage sigh
til wara för Horerij och Ducht; för e-
gen Nyttigheet och Skinnerij; för Gie-
rugheet/ Dcker/ Finankerij och Obarm-
hertigheet; för Högfärd och Stoltheet;
så wel som flere andre serdeles ihenna
tjdzens wederskyggeliga Synder och Läs-
ter/ om hwilka then Gudhfruchtige Läs-
sare kan besee wår fordom/ och nu meh-
ra hoos Gudh salige/ nijtelstande och
högtberömlige Biskops / herrens Do-
ctoris Laurelij Guds Klagan/ både i
then första och andra Deelen/ öfwer thet
syndafulla Lesswernet / som nu allestä-
des uthi Werlden / jämwel i wårt Jäs-
dernesland tager öfwerhanden.

Om wij thetta effter wår yttersta
förmågo/ och itt alswarligt Upsåth of
företagom til att skyn och undwika / bidd-
jandes thet jämppe then barmhertige
Glden om nådh och hielp att gidra
Synden Wrootstånd/ så skal ock HERR
REN ångra thet onda som han öfwer of
beslus

48 beslutet haffwer/ och säya: Non fiet;
thet skal intet skee. Men hwar
thetta icke skeer/ uthan wij mootwillige
warda fortfahrandes uthi wårt förriga
ogudachtiga Wäsende / så warder thet
en eller här widh blifwandes / uthan här
på lärer föllia åthskillige andre Plågor/
hwilkas Besluth och Ende blifwer thet
yttersta Förderffwet och Hellsfweet/
hwilken Groop är tilredd sedan
i gåår / diup och wüdh nogh / så
är Boningen thet inne / Eld
och mycken wed: **HERKans**
Anda skal upstånda henne såsom
een Swafwelström.

El. 30. 33.

CAP. III.

Huru wij oss uthi en sådan fla-
gelig och förbarmelig Brandskade
Christeligen och wel förholla
skole?

Där til rettelingen att swara/
moste wij/ som tilförende / besins
na/

na/ at uthi thenna wår Stadh Westers 49
åås/ efter thenna Dlyctan åre twenne
slags Personer : Zy somblige mosle
man (Gudh båttré) falla Lælos, eller
sådane som Skadan fått hæffwa / och
sitt Goda / Huus och Heem åro quitte
wordne. Thet andra slaget som nu
hoos oss finnas/ så funnom wi/ Gudhi
loff/falla Illælos; eller sådane/til hwils
ka thenna Skadan icke nått hæffwer/ utan
besittia ånnu sina förriga Huus och
Heem / Godz och Hæffwor / och altså
åre icke uthi thenna Dlyctan råfado.
Hwilkas plicht man först wil ihugfoms
ma/ och sedan theras / som Skadan fått
hæffwa.

Wij/ som Gudh med thenna Dlyctan
kan förstont hæfwer / funnom förnem
ligast på tweggehanda sätt wår Plicht
fullgiöra.

I. Incendium hoc diligenter at-
tendendo; når wij thenna gruffwelis
ga och försträckelige Wåd-eelden heela
wår Lifstid igenom icke förgåte; uthan
hæffwe honom stådse uthi itt friskt Min
ne/ och then/ Deels såsom en försträckes
D lig

50 lig Guds Wredes: Deels ock såsom en
sanskyllig omwändelses och Bättrings:
Spegel/ of för ögonen holla. Ty lijs
ka såsom HERREN hafwer ropat thena
na Elden uthaf Himmelen/ til att thet
medh straffa Synden: Alltså skolom
wij erkänna thetta för itt serdeles Syn-
desstraff/ och igenom thetta gräseliga
Spectakels: Ihogkommelse / föra of
twegegghanda slags Eld til sinnes.

I. Guds Grymheets/ Nijts och wred-
des: Eld; man säger om ijfrige och
wrede Menniskior uthi thet latiniska
Språket: Quod ira excandescant,
ardeant, inflammentur, &c. att the
uthaf Wrede och Stickenheet äre brinn-
nande/huru mycket mehr kan man thet
säya om HERREN GUDH i Himmelen /
när han wredgas öfwer Mennis-
skiors Barn/at han brinner uthaf Wre-
de? Hwarföre warder ock Guds Wre-
de uthi then helga Skrifte liknat widh en
förtärande Eld: HERREN TIN GUDH
är en frätande Eld/och en nijt-
elstande Gudh. När hans

Wr.

Deut. 4:
24.

Wredes Eld är uptänd / så 51
brinner han til thet nedersta Deut. 32,
Helswett / hans Råg Eld för- 22.
tårer hela Landet / och gör een
plöglig Lnda medh allom som
boo thet uthi. Zeph. 1, 18
Sij / HErrans
Namn kommer sterran effter /
hans Brede bränner / och är
gansta swår / hans Lappar äre
fulle medh Grymheet / och hans
Tunga såsom een förtärande
Eld. Ef. 30, 27.
Damb går up af hans
Näso / och förtärande Eld aff
hans Munn: Så at thet liun- Pf. 18, 9.
gar thet aff. Han wil uthi sin
Brede / låta regna öfwer the
Gudachtige Liungande / Eld
och Swaswel / och skal gifwa Psal. 11, 7.
them Swäder til löna. Och u-
thi en Summa. Eld / Hagel / Pf. 148, 8.
Snö / Dimba och Stormwä-
D 2 der

52 der moſte hans Wredes Ord
uthretta. Smoot thenna Guds
Geld kan ingen beſtå / ja / icke Englar
na; uthan allting äro för honom ſom
tort Höd och Strå: Ty medh thenne
Gelden blefwo Englarna ſom ſyndat
haſſwa nederſtörte aff Himmelen och
til Helſwetis Affgrund: Medh thenna
Gelden blefwo våra förſta Föräldrar
Adam och Eva uthrefne uthur Para
dijs / när the hade öfwerträdt HERR
ans Befalning; Medh thenna Guds
wredes och nijs Gelö förgicks then förre
Werlden igenom Watn; här medh un
dergick Sodom och Gomorrhä. Ige
nom thenna HERRans wredes Geld
är thenna wår Stadh Wäſteråhs tilli
ka medh Kyrckia / Rådhuus och alla
gamla documenter och antiquiteter
för itt hundrade åhr ſedan wid pas aff
brände: Och emedan then aldråhögſte
Guden jämwel och ſedan åthſkillige rees
för haſwer låtet ſee ſin wredes Teckn
ſå på thenna Staden / ſom monga an
dra / hwilka uthi itt ſtoort Antaal äro
uthi

uthi tchetta/ och the näsfförflutne ähren/
 både innz och uthomz Lands uthi Aska
 förbrände / och ingen hafwer sådana
 Guds Bredes Spectakel lagt uppå
 Hiertat/eller tagit sigh någon Warnas
 gel ther uthaf uthi sitt ogudachtige Leffz
 werne : Ty hafwer hans retifärdige
 Riits Feld frambrustet / och os uthi
 närwarande Olycka och Zämmer förs
 satt. Ty om wij icke hade haft een
 wred och fördrnat GUDh i Himmelen/
 wissertligen hade en sådan stoor Mycken
 heet aff Folk / serdeles om liusa Dagen/
 så ey eller något starckt Wäder pålagh/
 kunnat giort Elden något Wrootstånd;
 Men nu sägom wij at mennisklig Hielp
 uthrettade här intet / uthan at han gick
 emoot Wädret/ och än så stadnade ther
 som nästan tyktes wara omdöneligit/ att
 thet stenbarligen syntes honom uthaff
 GUDh sitt Måal wara föreskrifwit / öf
 wer hwilket han icke gå skulle. Thet wo
 re önskaendes/ at wij thenna wär besökel
 ses Tydh retteligen besinna / och som
 sigh borde / öfwerwäga och betrachta
 kunde!

II. Skal ock thenna Gelden wara
 ohen Spegel eller Afmalning til then
 yttersta Domsens Geld / som på then
 Yttersta Dagen skal gå för Herranom/
 och ther igenom hela Werldennes Byg-
 ning medh alt som ther uthinnan är
 förtåra. En såsom Skrifften betyggar/
 så warder then nu tilstundande Yttersta
 Dagen: Dies flammei incendij, en
 Elds Logas och Hemns Dag öf-
 wer them som icke kånna Gudh/
 och öfwer them som icke lydige
 äro wårs HERRES Jesu Chri-
 sti Evangelio. En sijn en Dagh
 kommer som brinna skal lyfa
 som en Bgn: Så skola td alle
 Förachtare och Ogudhachtige
 wara Halm / och then tilkom-
 mande Dagen skal uptända
 them / och skal hwarcken leefwa
 them Root eller Quist / säger
 HERREN Zebaoth. Therefore säger
 ock Petrus / at Himblarna och
 Jor

2The 1, 8.

Matt. 4, 12

Jorden som nu äro / warda igen 55
nom hans Ord spard / at the
skola warda Elden om förwa-
rat til Domedagh. Hwilken
warder kommandes såsom een
Fluff om Mattena / och då skal
Himmelen medh stor hastig-
heet förgåas / och Elementen
skola försmelta aff Heta / och
Jorden medh thes Werck som
ther på äro / skola affbrennas.

2. Pet. 3, 7
10.

Thersöre / så offta wij tänckia uppå
thenna grusweliga Eld / som wår Stad
öfwer gick / och hwad då war för itt Bul-
ler och Gny / hwad för itt fråsande och
hwåfande / och hurulunda alt för thenna
Elden försmälte såsom Wax ; så sko-
lom wij oss påminna / then tilkommande
yttersta Dagen / då ock en sådan alltingz
Undergång och ruin skal blifwa / att
Himmel och Jord skola förgås ;
så at the skola föråldras såsom itt

Luc. 21, 30

Kläde och förwandlat warda
 Ps. 101, 27. såsom en Klädnat / när tu HERR
 re förwandlar them. Och uthi
 en Summa : Himmel och Jord
 skola falla tilsamman såsom en
 Book och bortskrumpna såsom
 ut Pergament för Eld / så at
 Ap. 20, 11. thetas Rum intet mehtra war-
 der funnet.

III. Elden / som of uthi thenna
 Wåd: Elden asmåhlat är / then wi och
 hela wår Lifstid igenom skola hafwa uti
 Minnet / är then ewige Hellsuets Eld /
 och outhstreckelige fördömelssens Glödh.
 In medh Eld / Swafwel och Beck
 warder then outhsänelige Hellsuets
 Pina bestriffwen / såsom uthi then hel-
 ga Skriffte brukeligit är medh jordeske
 Ordesätt sådane förborgade Ting aff-
 måhla och beteckna / icke therföre / at ther
 med skal egenteligen en lekamlig Elds
 Pina förstås ; uthan / såsom then him-
 melste Glödien warder bestriffwen uthi
 Liknelse / wiß aff lekammelige Gåstebud
 och

och Bröllop / then doch uthi sigh sielff
 är outhänelig och icke står at förlikna
 widh någon jordest Frögd: Allså war-
 der ock Hellsweetet kallat Eld / emedan
 på menniskeligit sätt at tala / ingen Plä-
 ga kan vara swårare än lefwande up-
 brännas uthi Eld; Ty haffwa ock the
 grymmeſta Tyranner medh Elds
 Straff / förnemligast sitt Tyrannij uthi
 brista låtet / som wij see aff Phalaridis
 Koppar Ox / Neronis brinnande
 Påtar / S. Laurentij Halster / Evans-
 gelistens Johannis sudande; och fle-
 re Evangeliske Witnens jämmerfulla
 och outhänelige uthståndne Marter och
 Quaal: Således skal förstås thet then
 rike Fräffaren klagat sigh / at han på-
 nas och plågas swårliga i then-
 na Loganom: Item / at Dies-
 swulen warder fastat uthi then
 brinnande Sion och Swafflet /
 uthi hwilket the Ogudachtiga
 skola bliffwa plågade med Eld
 och Swaswel i Helige Englars
 åsyn

Luc. 16, 24

Apoc. 20.
v. 10.

58 **Utsyn/ och i Lambsens Utsyn/
och Roken aff theras Plåga Skal
C. 14, 16. 11. upstiga aff Ewigheet til Ewig-
heet.** Thenna Gelden at undwika/
skolom wij all ting uthi thenna Werl-
den toleliga uthstå/ som then nådefulla
Glden of påläggia tåckes/ såyandes
altidh medh Augustino: Domine
Jesu, hic ure, hic Seca, hic castiga
ut parcas in æternum!

**Skal entlig skee at Sorg och Wee
På Synden motte wara;
Så straffa här och skona ther
Att wij ey ther ehrafirat.**

II. Bødr ock of som ofskadde äro/
fortsättia wår wederbörlige Plicht: Læ-
sis subueniendo; att wij wåre eelde-
skadde Grannar uthi theras stoora. De
lycka och bedröflige Tilstånd äre behiel-
pelige och misfundsamme/ så mycket of
står tilgiörande; hwilcket wij på tregge-
handa sätt kunnom effterkomma: Cor-
de, ore, opere; medh Hiertat/ Mun-
nen/ och sielfwa Wercket.

**Medh Hiertat sålunda/ att wij
effter**

effter Apostelens Pauli Förmaning/ 59
gråta medh them som gråta/ Rom. 12, 15

thet är / hafwa itt Christeligt och hiers
tans Medlidande medh them som bes
dröfwade äro. Ware therföre långt is

från hwarion och enom then omennis
steligas och dieswulsta Lasten / at glädia
sigh öfwer en annars Slycka / ja / om
thet ock wore hans argesta Fiende.

Gläd tigh icke öfwer tins S
wåns Fall / och titt Hierta frög
de sigh icke öfwer hans Slycka.

Herren motte thet see / och hö
nom thet icke behaga. Säger Gud

Prov. 24,
18. 19.

Arde igenom Salomon. Wt läse
ju om Hedningarna / at the hafwa dra
get itt hiertans Medlidande med then /
som uthi nogon Bedröfwelse råkat haf
wer ; Huru mycket mehr böde thet öf
gidra / som Christine äro ? När then
Romersta Borgmästaren Cicero hade
igenom Döden bortmista sin Dotter
Tulliam, skrifwer Sulpicius uthafers
deles Medlidande honom ganska hiers
teligen til medh thesse Orden : Tuum
dolo-

60 dolorem, ut debui, graviter mole-
Cic. fam. steque tuli, communemq; eam ca-
17. 5. lamitatem existimavi; Ein sorg/haf-
wer iag/ som mig ock borde/ låtit hårdes-
ligen gå mig til Hiertat / och hollet then
för een allmänn Ghycka / som migh så
wel som tigh angick: Således låse wi
ock om en annan Borgare i Rom/ som
hade satt en Krank uppå sitt Huswud/
hwilket war itt glädies Tecken / och thet
medh uthsågh igenom sitt Fönster så he-
la Staden sörgde/ hwilken förlora mo-
ste både Krank och Huswud / thetföre
at han allena icke sörgde när heela Stas-
den uthi Sorg stadder war. Hafwa
nu the blinda Hedningar thetta giordt/
huru mycket mehr bör ta of thet giöra
som Christne äro? Thet är icke allenast
Medlidande och Klagan wärdt / som
wäre egne Personer och of i synnerheet
förefaller beswärligit / uthan ock all-
hwadh wärom Näsia påkommer och
missgår / säger Basilus. Låter of
thetföre inbördes draga hwar-
annars Bërda/ at wi salunda
full-

Gal, 6, 2.

fullborda Christi Lag. Thenna 61
Bördan dragom wij tå rettelligen/ när
wij hafwa itt Christeligt Medlidande
medh hwar andra / uthi hwariehanda
Nöd och Bedröffwelse/ som oss händer
påkomma.

Medh **Munnen** bewissa wij war
Hielp/ när wij inständigt bidia Gudh/
såsom then retta Tröstaren/ och all hug-
swalelles Uphoff / at han nådeligen och
faderligen wårdes medh sine Gudomli-
ge Hielp them Beängstigadom och
Sorgfullom bispvinga och uppehålla/
at hans Gudomliga Mayestet ju ingas
Lunda warder them uthom sin faderliga
Försorg slutandes / uthan entlig effter
Korset tröstandes och uphielpandes/ at
the i sinom tijdh / rundelig Hugswalelse
ehrfara motte/ och thetas närwarande
Suckan uthi itt önskeligit Nöde warda
förwerladt.

Hwarföre önskom ock wij hwaris
om och enom/ som uthaf thenna Elden
hafwa lidit skada / at **HERRN** tacks-
ses wända thetas Fångelse / och giffwa
them

them dubbelt så mycket som the haff
 haffwa / såsom han gjorde sin Dienare
 Job; Ty låtom ock of / såsom the ras
 Bröder och Sysstrar / och the them til
 förenne kânt haffwa / komma til them
 the ras Huus / wända of til them / och
 hugswala them / som om Jobs Wänner
 warder förmålt; iagh för min Person
 önskar medh Apostelen Paulo: **Att**
Job. 42. Gudh motte upsfylla ider alla i
 dra Nöd torffe / effter sina Ryt
 kedomar i Herligheetene genom
Phil. 4, 19. **Jesusum Christum / Amen!**

Ther til medh bdr thetta wärr Med
 ljdande ock så uthbrista til sielfswa
Wercket / at wij wär Hand och Hierta
 icke för them tillsluta; uthan effter wär
 Förmögo och Lägenheet stå them bi
 medh all giörlig Undsättning / som wij
 kunnom åstadh komma; kommandes
 ihogh / at alt hwad wij ther på anwända /
 skal of uthaf then nådefulla / och alla god
 da wärrs trognaste Belönare / **G**löd
 i Himmelen / blifwa rikeligen weders
 giort

giordt och belönt. Thetta gjorde Jobs 63

Wänner: Th the kommo til honom alle som honom tilförende kändt hade / och hwarthera gaff honom itt stycke Penningar och itt gyldene Glenodium.

Job, 42, 11.

Theras Exempel skal ock hwar rettsinnig Christen efterfölia / och them Bestaddom sina milda Händer uplåta / såsom Gud sielffwer uthi sitt Ord ock thetta fordrar: Deeler idart til the Heligas Nöd-

torffte. Giffwer så warder ider Rom. 12, 13

giffwit / och låt oss giöra gott emoot hwar audra medan wij

Luc. 6, 38.

nu tid hafwe / men aldramåst emoot them / som våra Med-

bröder äro i Troona. Gal. 6, 10.

Serdeles emedan uthi thetta fallet heter: Beatius est dare quam accipere; saligare är giffwa än taga. Uthi Epistelen til the

Corinther läse wij / at när S. Paulus Act. 20, 35

hade til theras Behoff / som för then Christeliga Låran / ifrån sitt Godhahus

64 Huus och Heem fördrifne wore / för-
 samblat nogon Hielp hoos the Galat-
 ter/ Corinthier och andra Församblin-
 gar / och hade funnet them öfwer alt
 giffmilde och godhiertige/ så berömmet
 han them therföre så högt / at han kallat
 ihenna Collecten, odorem bonæ
 fragrantia, & hostiam DEo acce-
 ptam & placentem; ther han säger:
 Jagh haffwer alt och öfwerflö-
 dar/ och är upfylt sedan iag und-
 fect med Epiphroditum thet som
 ifrån ider sändt war / een sööt
 Lucht/ itt Offer/ Gudi täckt och
 annammeligit.

Phil. 4, 18.

III. Och ytterst/ bdr ock oss/ som för
 ihenna Ghyckan förskonte äro/ komma
 ihog war Skyldigheet: Gratias agen-
 do; at wij hembära then barmhertige
 och nådefulle Guden en innerlig Tack-
 säyelse/ at han oss så nådeligen och far-
 derligen förskonte/ at icke Guden aldeles
 togh öfwerhanden/ och bortbrende thet
 ena medh thet andra/ hwilket war en jers-
 deles och aldrig tilfyllest beprijsat Guds
 Wels

Welgerning : Ty hwad för itt fase-
 ligt Anseende thet hade/når Rådhuuset
 affbran / och uthi hwad Farligheet the
 näst belagne Huusen tå woro / kunna
 the bäst döma / som thenna Geldskas-
 dan ögonsteenligen åskodade ; huru
 snart hade thet varit giordt medh wår
 Dom-Ryrtia och Scholar/jämpte he-
 la then Tracten ther omkring/om Wå-
 dret aldrig så luttet hade pålegat ? Hus-
 ru underligen befriade Gudh then be-
 håldna Deelen wåstan Åen/ som doch
 åthskellige reesor utaf then outhsäneliga
 Heetan war antånd ? Hwad wil man
 tala om Slottet/ medh heela then Reds-
 dan widh Siön / jempte ock the andre
 Orter som Elden mongestådes hade
 anfengt ? Så at för Menniskiors Ö-
 gon/och uthi sådant Bryllertij och con-
 fusion, sampt alt Folcks/ uthaf hwilket
 någon hielp stood at förwånta/ uthtröt-
 tande och uthmåchtande / ingen eller
 ganska ringa Förhopning kunde wara/
 at något skulle bliffwa behållit ; ther lif-
 wel/ Gudhi ware åhrat / större Deelen
 på alla sijdor nådeligen bleff frållat.

§

Hwil

66 Hvilket wij hwarfen wår egen Konst
eller Kloofheet/eller någon annan ting
moſte tilſkriffwa ; uthan allena then
alzmectige och barmhertige Guden/
ſom ſå nådeligen anſåghe the monga be-
dröfwades utgutne Lärar och hiertans
Bønſkrij/ at thet ångrade honom/

Amos 7,6 och han ſade/ thet ſkal icke eller
ſtee. En måge wij cendræchteligen

utbrifſta til Prophetens Jeremie Ord
och ſåna: Misericordia Domini eſt,
quod non conſumpti ſumus;

Herrans Godheet är at wij
icke uthe åro/ hans Barmher-
tigheet haſwer ånnu icke enda;

Thren. 3.
v. 22.

och medh Konung David: Wij åre
komne i Eld och Watern/ men
tu haſwer utförde of och we-
derquecht of. Gudh then alldras

Ps. 66, 12.

högſte hålle ånnu widare Wård och
Hågn öſſwer wår Stadh och Huus/
och beware of nådeligen för Eld och
allan Wåda/ ſampt all annor Olycka!

Hwad

Hvad sedan angår them som then-
 na jämmerfulla och förbarmelige De-
 lyckan på råkat haffwer; Så betingar
 sielffwa Förfarenheeten/ att the äro hö-
 geligen bedröffwade/ beflagandes och
 begrätandes then stora Jämmer/ uthi
 hwilken the faldne äro. Hwilket wel
 icke är omenckeligt eller onaturligit/ til
 ewentyrs ock/ när thet skeer medh måt-
 ta/ icke heller ochristeligt; emedan wij
 ock sammaledes läse om then helige
 Guds Mannen Job/ att när thet eena
 bedröffwelige Bodskapet öfwer thet ans-
 dra kom honom til handa/ hurulunda
 nemligen/ hans otrogne Grannar the
 Araber hade infallet/ och borttröffwat
 hans Oxar och Åsninnor; hurulunda
 Geld war fallen uthaf Himmelen/ och
 hade upbrendt hans Fåår och Dren-
 giar; huru the Chaldeer hade borttas-
 get hans Cameler/ och slaget Dren-
 giarna medh Swårdsågg; och huru hans
 siu Söinner och tree Döttrar woro oms-
 störte uthi Huuset thet the höllo Gastes-
 budh/ 16. Så stod Job up och
 E 2 reeff

68 reeff sönder sin Kläder / och reeff
sig i Huswudet / och föll ned på

Iob. 1, 10.

Jordenne / och tilbadh ; Icke
thes mindre skole wære Brandstadde
ock see til / at the här öfwer icke meer be-
wekas än sigh bör / och blifwa otolige /
hwar igenom the motte förtörna GUDH
i Himmelen / och honom altså til större
Straff upreeta : Ty så länge then
fromme Job sorgde måtteligen / och als-
lenast reef sönder sina Kläder / och reeff
sigh i Huswudet / så hade han thet be-
römmet / at vthi alt thetta syndade

Iob. 2, 10.

Job icke medh sina Läppar. Men
när then arme Mannen folgde sitt egit
Sinne och bleff otolig / så at han uthaff
omåttelig och alt för stoor Sorg medh
försträckelige Ord förbannade sin Fö-
delse-Dag / förgreep han sig så högt e-
moot GUDH i Himmelen / at ock hans
Wänn Eliphaz af Theman / iämwel
ock GUDH sielff honom thesöre strafs-
fude och tuchtade. Ar altså thet eende-
sia / som uthaff wære Brandstadde för-
dras / nemlig : ut sint patientes ; att
the

the näst sine Synders Kändslo/ jempte 69

een sanskyllig Boot och Omvändelse
til Gudh/ äre tolige/ och uthi thetta Fal-
let effter Christi egen Förmaning be-
hålla sina Siälur igenom To-
lamood: Ty thet är en kostelig

Thren. 8,
26.

ting at man är toligh/ och hop-
pas uppå HErrans Hielp/ och
Tolamoodh är ider behoff: på
thet i mågen giöra Guds Wil-
lia/ och få thet som loffwat är.

Heb. 10, 36

Uthi Job hafwe wi här om itt märkes-
ligt Exempel/ öffwer hwilken ändoch
Gudh låt en skoor Olycka komma/ så
at han bortmiste sina Söner och Döt-
trar; hans Asinnor/ Oxar och Cas-
meler blefwe bortdröfwade; hans Fåår
och Heerdar blefwo upbrende i Eld af
Himmelen; hans egen Hustru begabs-
bade och bespottade honom; han sielff
war full medh Etterbold och Sår ale-
ifrån Fotabiellet up til Niessen/ ic. li-
wel låt han icke draga sig til Stoligheet
eller Förtwiflan/ uthan bleff stadig och

70 fast ther uthinnan / at H E R R E N
H E r r e n g a f f o c h H E r r e n t o g /
w e l s i g n a t w a r e H E R R a n s

Iob, 1. & 2. N a m p n ; i t e m : h a f w e w i j f ä t t
g o t t a f f G u d i / s k o l e w i j o c k i c k e
a n n a m m a t h e t O n d a ? U t i h w i l k
k e t Z o l a m o o d w ä r a B r a n d s k a d d e s k o r
l e h o n o m e f f t e r f ö l l i a / s å w a r d e r t h e t
t h e m t i l a l t G o t t l ä n d a n d e s o c h b e f o r
d r a n d e s / e m e d a n G u d s A n d e s i e l f f b e r

Prov, 19, 11 p r i s a r t h e n f ö r e e n k l o f M e n n i s
s k i a / s o m t o l i g ä r . E n Z o l a
m o o d g i ö r F ö r f a r e n h e e t / F ö r

Rom, 5, 4. f a r e n h e e t g i ö r H o p p : M e n
H o p p e t l ä t e r i c k e k o m m a p å
S k a m ; j a / w a r d e r t u b e h å l l a n
d e s m i t t Z o l a m o d s O r d : s å
s k a l i a g o c k b e w a r a t i g h f ö r f r e
s t e l s e n s S t u n d / h w i l k e n t i l s t u n d a r

Apoc, 3, 10 a l l o W e r l d e n n e / s å g e r G u d s S o n ; i
s y n n e r h e e t l ä s e w i j e n H i s t o r i a / L e v . 10.
o m A a r o n o c h h a n s S ö n n e r s o m s i g h
t i l t h e t t a F a l l e t g a n s t a w e l s o g a r o c h
l e m t

lämpar / Then ock våra Brandskadde 71
medh all flit öfwerwäga och i Wärdet
ställa bör. När thens öfwersta Pres-
stens Aarons twenne Söner Nadab
och Abihu hade burit fremmande Eld
uthi HERRANS Helgedom / ther medh
understäendes sig at röfka / thet HERR-
ren icke them budit hade : så kom een
Eld uthi ifrån HERRANOM och
förtärde them / så at the bleswo
döde för HERRANOM. Hwilket/
ehuruwel thet war ganska förskreckelis-
git / så warder likwel strax ther effter om
theras högtbedröfwade Fader Aaron
thetta Slutet bifogat : Aaron vero
tacebat ; och Aaron tögde stilla.
Hwarest wij hafwom en herlig tolas-
mods Spegel uthi allahanda nödh / sers-
deles uthi Wädeeld och Brandskada.
En ehuruwel Eld föll uthaf Himmes-
len / ochsupbrände begge Aarons Söns-
ner / hwilke uthan twiswel woro honont-
färrare än alt hans Godz / Egendom /
Huus och Förråd / likwel så står thet om
honom ; Aaron vero tacebat , och

72 **Aaron tiggde stilla.** Aldenstund
thenna frömma Mannen wel kunde
tänckia: Thet är HERANS Hand
som migh tuchtar/ therföre wil iagh wa-
ra tolig/ och sätta min Munn u-
thi Stofft / och wänta effter
Hoppet; Eswen salunda/ehur wel
thenna Elden hafwer giordt een floor
Stada/och upbrendt monga Huus och
Gårdar/medh thes sköna Innandöme
och Förråd / så hafwer likwel hwar och
een sine käre Barn behåldne; Therfö-
re så kunna ock wåre brandskadde
Grannar behålla sina Siälur genom
Solamood / och medh Aaron wara to-
lige och tiggja stilla/ emedan thet heeter:
in silentio & spe fortitudo uestra;
om i stilla blifwen/ så worde i-
der hulpet/genom Stillheet och

L. 30, 15. **Hopp warde i starcke.** Och es
medan Solamood är een sådan Ort/
som icke wårer i alla Krydde-Gårdar:
Uthan är een Guds Gåfwa / så är aff
nöden at the stigt bidia Guds i Him-
melen/

melen/ at han then samma uthi theas
beängstigade och bedröfwade Hiertan
wårcka wille/ biddandes medh Guds
Försambling uthaff wår dagelighe
Bödn:

Skee på Jordenne Willian tin
Såsom hon skeer i Himmelen/
At wij i Lydno måge ståå
Når of Bedröfwelse kommer up-
på/

Sörtagh hward i wårt Rött och
Blod

Tin heliga Willia faller emoot!

Och på thet the bedröfwade Sinnen/
som thenna Dlyck an träffat hafwer/ så
mycket bättre til een sådan Toligheet
komma må; moste the/ nåst sina Syn-
ders Rånslö / hwar medh the thetta
Straffet uppå sigh draget hafwa/ förs
nemligast treggiehanda wel betänckia
och i acht taga. Såsom:

I. Bonorum alienorum amif-
sionem; att the uthi thenna Wådeels-
den/ egenteligen til at tala/ icke sitt eget/
uthan fremmande och annars Godz
borts

74 bortmiffat och förlorat hafwe / och att
then samme Herren hafwer thet igen-
taget / som han fielfwer gifwit / eller ret-
teligen til säyandes / förlänt / och til een
behagelig Tijdh förundt hafwer. Ty
hwad behöffwes mycket til at fråga
hwem vårt Goda tilhörer? Emedan
thet nog samt är bekant / at wij haf-
we intet fördt in i Werldenne /
therföre är klart / at wij icke eller

^{1. Tim. 6, 7} kunne något föra uth; nakne
och blotte äre wij komne uthaff
våra Mödrars Lijf / nakne och
^{Iob. 1, 21.} blotte skole wij åter sakra tijt.

Therföre kommer alt vårt Gods och G-
gendum / såsom alla andra goda Gåfs-
^{Iac. 1, 12} wor / ofwan ifrån Liusens Fa-
der / hwadan ock then helige Paulus
slutther: hwad hafwer tu / thet
tu icke undfätt hafwer (af Gudi)
hafwer tu thet undfätt / hwij
berömmet tu tigh rå / lykka som

^{1. Cor. 4, 7} tu thet icke undfätt hade. Ne ale
therz

75
therföre wårt Godz och Häfwoe egen-
teligen icke wårt Goda / uthan Guds
thens Aldrahögstes / som of thet förs
undt / giffwit / och til een Tjdh förlåne
hafwer ; doch medh the Wilkor och förs
ord / at han wil hafwa sigh förbehållet /
at ther medh skicka och laga effter sin
Willia och Behagh / och som han effter
sin outhranjkelige Försyn finner gote
wara : antingen han så borttager of
ifrån wåra Rikedomar igenom then
timelige Döden / eller of them afhänder
igenom Krug / Wain / Geld / eller på
hwad sätt stee kan / torff ingen therföre
beskylla honom / at han orett och obil-
ligt medh of hafwer handlat / uthan fast
heller bekänne hwar och en medh Job /
och säne : **H**Erren gaf och **H**Er-
ren tog / som **H**Erren hafwer beha-
gat / så är thet stedt / welsignat ware Iob. 1, 21.
HErrans Namn.

Ther nu wåre Brandskadde thetta
wel öfwerwåga och betrachta / så war-
der wisseligen intet ringa Tolamood
uthi theras Hierta upwårandes. Then
frågar

76 frågar sin Granne / och säger : huru
mycket hafwer tu förlorat / eller tine
Grannar ? då moste han juu swara :
Nogh / min Gård och Egendom ligger
i Aska / 2c. Ja / god Christen / wisselz
gen är Skadan stoor / GUDS tröste
hwar och een / som han påråkat hafwer /
men om een Christen slått kan såna sigh
hafwa bortmisi sin Huus / sin Gård /
sin Egendom / 2c. ther om kan man bil
ligt twisla : Ty thet moste ock thet Slut
tet ther til komma : thet Huset och then
Gården / som HERREN GUDH migh
bestårdt och förundt hafwer / thet Gods
zjet och the Häsworna / som iagh uthaff
hans alzmåchtige Hand annammat
hafwer / hafwer iagh nu altsammans
förlorat och är quitt blifwen. Ty wis
serligh är juu GUDH / som bygger of
Huus / som skrifwit står om the Egn
ptiske Jord = Gummorne / Exod. 1. Och
Exod. 17, 21. om HERREN icke bygger Huset /
så arbeta the fåfånge som ther
Ps. 127, 1. på byggia. Hwarföre hafwer tu
icke förlorat titt Huus eller tin Gård / 2c.
Uthan

Uthan Herren hafwer igentaget thet 77

han tigh faderligen hafwer förundt; och
hoo kan honom thet förneka? han är
juu then retta Egaren/ och wij äre al-

le fremmande och Gåster för Lev. 25, 23.

honom/ thet är/ såsom Orden uthi
sitt egie Språk lyda / Wij äre inhyste
Fremlingar/ och hafwer oss Guds thes-
se Herbergen/ wåre Huus och Gårdar
til een behagelig Tidh förundt/ hwar-
före hafwer han ock macht til at taga
them igen/ när honom behagar. Swar
någon otidigt här öfwer flagade / så
hafwer han strax til swars: **må iagh
icke giöra i min Ting hwad iagh**

wil? Hade han icke kunnat omquar- Matt. 20.

tera oss uthur wåre kostelige Huus/ och
uthi en listen Kuhla af fyra Bråder is-
hoopslagen/ hwarest man medh Näsar-
na moste stöta i Taket? medh hwilken
wij äntå moste wara tilfrids. Ty må
wij om Huus och Heem/ såya medh
Bonaventura: **DEUS non quod
tuum est, abstulit; sed, quod suum
est**

78 est repetiit; Guldh haffwer icke bort-
taget thet titt war; uthan igentagit thet
honom tilhörde. HERREN gaff och
HERREN togh/welsignat ware hans
Namn. Bekännom ty medh David:
Justus es Domine & justa judicia
tua. HERRE tu äst rettsfärdig och
rett är titt Ord.

Ps. 119. 137.

Thetta skola och the tänckia som uti
thenna Gelds-Wadan haffwa bort-
mist sina Penningar / Guld och Silf-
wer / ic. sina sköna Kläder / Huusges-
råd / Wisshuus och Förråd på allas
handa Spisning / ic. nemlig / at thetta
icke war theras egit / uthan allenast ite

Hagg. 2, 9. Lånes Godz / ty mitt är både Silf-
wer och Guld / säger HERREN
Zebaoth; Jagh är then som
gifwer Korn / Most och Olio /
Vll och Lijn / ther the sina Blygd
medh betäckia.

Hof. 2, 8, 9.

Hoo kan så förneka
honom taga sitt Korn och Most igen i
sinom tijdh / och bortwända sine Vll och
Lijn? som Propheten på berörde Or-
talar:

79
talar? Igenom sådana timeliga Häf-
wors Förlust och borttagande affstyrer
Gudh thes Misbruk/ och sitt Gudoms-
lige Manestes Fördörnelle/ at en Chris-
teligh Siäl må så mycket mehra hålla
sigh til honom / såsom thet sanskylliga
Goda/ när sådana Keetelser äre af wäs-
gen rörde: Ty thet är ganska swårt vs-
thi Medgången / och alltings öffwers-
hödh retteligen och oskrumptachteligen
holla sigh til Gudh/ så at een Mennis-
kia frimodeligen och uthaf en full För-
tröstning på Gudh allena och hans
Godheet/ kan slunga medh Psalmisten
David :

Gudh min Fader när iagh hafwer
Tigh/ iag då ey söker mehr:
Jord och Himmel medh sin Strid
mor
Iagh alzintet effterseer/
Ty migh trösta i mitt Bröste
Kan tu kåre Jesu bäst.

Psal. 73.30

In cruce sapè DEUS removet sola-
tia rerum,
Scripturis locus ut sit magis in-
de sacris.   Diffia

80 Ofta Guld tager ens Godz och timliga
Lefwernes Hugnat/
At ens Menniskios Siäl / trygges
hos honom allen.

Magna consolatio est in rerum
amissione illa tempora in mentem
reducere, quibus nos contigit, res,
quas perdidimus, non habuisse;
ut dum unusquisque intuetur,
quod aliquando illas non habuit,
dolorem temperet, quod amisit:
inquit Gregorius lib. 3. moral.

Thet är en stoor Tröst/ när man v
thi sitt Godz och Egendoms bortmis
stande täncker tillbaka på the tjderna/
när man sådana Rijkedomar icke ätte/
som han mistat hafwer. Ther medh
at man betrachtar thet han tilförende
sådant icke hafwer hafst/ warder Sor
gen lindrat öffwer thet som förlorat är.
Thes föruthan warder ock Mennis
skian genom itt ringa Förråd upwäcke
til större Gudelighet och långtan effter
thet Ewiga.

Pecu-

Pecuniam amisisti, eris in via 81
expeditior; damnum putas, reme-
dium est.

Haffwer tu förlorat tina Pennin-
gar / så är tu så mycket särdigare på
Wägen til ditt Fädernesland; Tu häls-
ler thet för skada/ men thet är tin Läses-
dom.

Tutius est inopem, sed honestam
ducere vitam,

Quam scelere ad magnas Scan-
dere divitias.

Säkrar' een fattig som Abrah har
kär/går Werlden igen in/
An then bowesta Street ydkar at
göra sig lyk.

II. Skole och våra Brandskadde
icke eller förgåta futuram Coeli pos-
sionem; Then Skatt them är förs-
warat uthi Himmelen/och medh Frögd
lyda sina Egodelars Förstöfning/ wes-
tandes/at the när sigh sielfwa bättre och
bliffwande Egodeelar hafwa i Himmes-
len: my oansedt thet är een synnerligh ^{Heb. 10, 34}
S Guds

82 Guds Belsignelse / när een Mennis
ska kommer så widt medh sitt Sloop
och Draag / at hon får sitt egit Huus
och Heem: En bättre är en ringa
Nähring under itt Brädestiul/
thet egit är / än itt kosteligt

Syr. 29. 27

Bord ibland Fremmande; Jcke
thes mindre bör of thet hoos betänckia/
hwad för Bräckeligheeter och oförmos
deliga Förändringar thesse våra jordes
ska Huus äre underkastade/ som/Gudh
bättre / dagelige Förarenheeten bety
gar/ fram för then himmelska och oför
gängeliga Boningen. Emedan wi
therföre icke hafwe här någon
warachtigh stadh; Non com
morandi sed habitandi locum na
tura hic dedit, Naturen hafwer icke
giffwit of här något Rum at ewärdelis
gen dröna på / uthan allenast hwarest
wi een Tijdh lång boo kunna/ säger
Cicero: Så låt of sökia effter
then Tilkommande/ itt Huus
icke

Heb. 13, 14.

icke medh Händer giordt / thet 83

Ewig är i Himmelen / hwarest 2. Cor. 5, 16
wå för itt slemt Huus en ewig Byg-
ning / för itt stinckande Näste / itt him-
melskt Pallas / och för en Bedröfwelses
Kula / en ewig oförwanskelig Frögdes
Saal bekomma skolom. Hwem wil
tå icke gerna quittera sin jordeska Huds
da / och alt thetta vthi skanken låta / als
lenast han kan ehrhålla thet Himmels
sta: Hoo wil tå icke aff Hiertat siuns
ga :

Hwad timeligit är iagh förachta
må

Allenast tu wille låta migh fåå

En ewig Saligheet /

Then Christus hafwer mig berede
Genom sin Pyno och ödmu-
heet.

Hæc contemnam⁹ perituri gau-
dia mundi,

Atq; expectemus mansuri gau-
dia coeli.

Skintom uhr Sinne och Hogh thena
na Werldz förgångeli fågnadt
Långtom och sijtom med tid til ewig
ga Himmelens Hyddor.

III. Och ytterst / skola ock våre
Brandskadde taga sigh Upweckelse til
Solamood utaff Divina sustentatio-
ne: At Gudh them uthi Werl-
Denne icke skal öfvergifwa eller

Heb. 13, 5.

förläta / ic Uthan / om the fruchta ho-
nom / och sättia sin Lijt och Förtrösta-
ning på honom / så skal han welsig-
na thes Spys och gifwa thes

Ps. 132, 15.

Fattiga Bröd nogh ; then samma
Glden som hafwer giordt så monga
Prof på sin faderliga Försorg om the
Sijna uthi alla werldennes Tidher /
han leswer iuu ännu ; hans Hand
är icke förkortat at han icke hiel-
pa kan / och hans Sron äro ic-
ke lomhörd worden at han intet

Es. 59, 1.

hörer / ic. han wil ännu uplåta
sin Hand / och upfylla thet som

Ps. 145, 16.

leswer medh behagh. Om skidne
thersöre mängen Fattig här igenom / är
så aff sigh kommen / at han ljetet eller
intet hafwer i förråd / kan hans gudoms
lige

lige Allmacht thet likwel så welsigna/ at 85

Midlet i Skeppone skal icke

warda vthtårdt / och Olian i

Krukone skal icke förminstas.

1. Reg. 17.
v. 14.

Så at vppå them skal sannas thet Psal-

misten säger: Jagh hafwer vng

warit och är gammal worden/

och hafwer ännu aldrig sedt

then Rettferdigha förlåten /

eller hans Sådö om Bröd gå/ 16. Ty Ps. 37, 23.

thet är HERRanom icke tungt

at hielpa igenom många eller

fåå. Och the som HERRen

1. Sam. 14.
v. 6.

fökia/ hafwa ingen brist på nå-

Ps. 34, 11

gon ting.

Wt bidie tigh o HERR

Tu wil of än bewara;

Så gamla såsom vnga

I thenna Werldzens Tunga/

Behålt of i tin Sannheet/

Giff of en ewig Friiheet/

Tig til Prijs/ of til Gamman

I I E S u C Hristo Amen.

Auspici Cellissimo Bene Dicatur.!

(✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻)
 (✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻)
 När Gudh then aldråhögste
 effter sitt Gudomelige Behagh tåckes
 någon hemsökia medh oförmodeligh
 Wåd-/Feldsfahrt (thet hans Guds
 melige Mayestet doch faderligen å alle
 Orter wårdes afwenda) är bästa Råd
 det att man ingalunda försummar Bönen/
 och Guds hiertelige Åkallan. Swar til een
 Christrogen Menniskia kan bruka then VI.
 LI. CII. CXXX. CXLIII. och flere sådana
 K. Davids Psalmer; såsom ock Guds För-
 samblings brukelige Sånger:

Fader wår som i Himblom åst/ 2c.

Herre Gudh fader stat oss bñ/ 2c.

Når wij i högsta Nöden stå/ 2c.

Litanian/ 2c.

Och ther på thenna följande Böön.

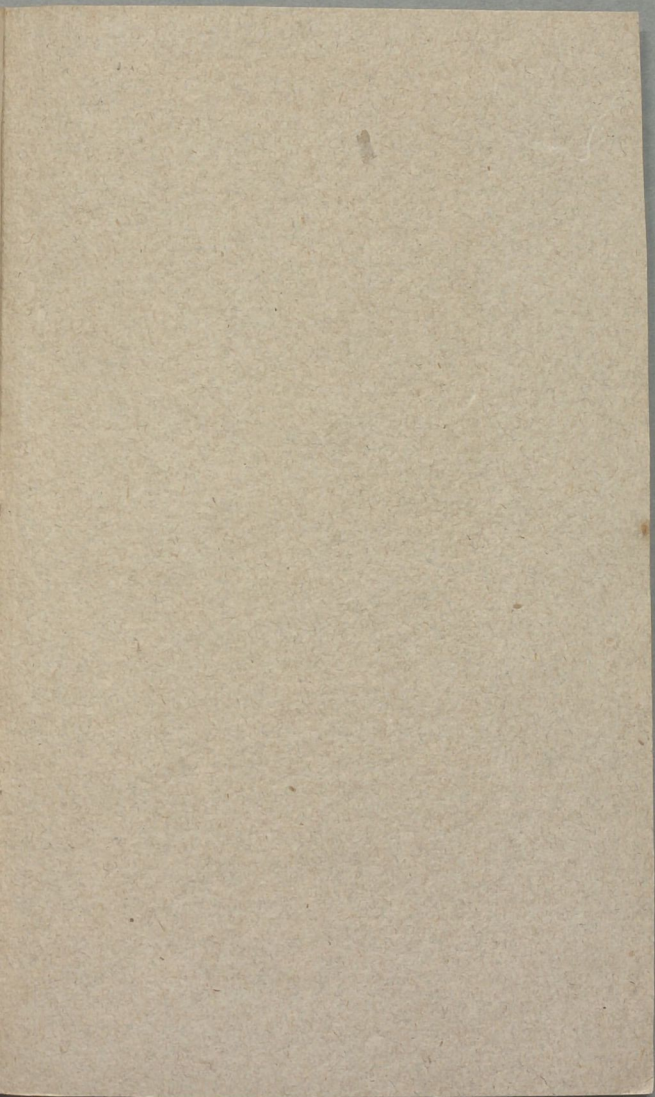
Ach Herre Herre/ tu nå-
 dige och barmhertige Gldh/ som
 åst toligh och aff stora Nådhy och
 Troheet/wij moeste med hiertans ångest
 och Xuelse bekånna/ att wij medh wårt
 syndefulla / ogudachtige och säkre Less-
 werne allehanda Straff hafwe förtiens/
 så

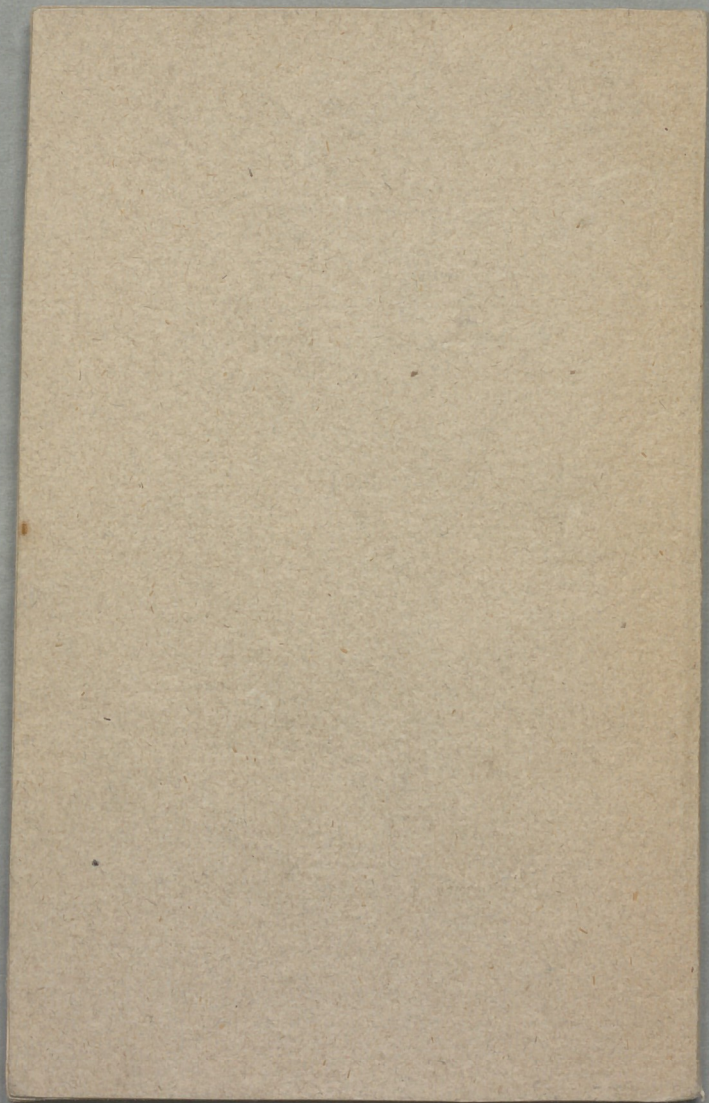
så wel som ihenna för ögonen swäff-
wande fahrlige Wäd: Geld/ som nu let-
teligen kan taga öfwerhanden/ alt wä-
Goda/ Huus och Heem förtära/ och til
intet göra såsom Sodom och Gomor-
rha/ och tilpynna oss såsom Adama och
Zeboim: Men emedan witt wete/ at tu
icke hafwer lust til wärt Förderf/ uthan
fast heller åstundar/ att Syndaren oms-
wänder sig och leswer; ty framtråde witt
för titt Gudomelige Ansichte/ och bedie
tigh hierteligen/ att Tu ihetta wä-
ders welförtiente Straff/ sampt all be-
fruchtelig Storm och Swäder/ wärdes
nädelligen afwända; mitt uthi Wreden
tänckia uppå tine Nåd och Barmher-
sigheet; och biuda then försträckelige
Gelden/ och säya: Thet är nogh:
och thet alt för tin käre Sons IESU
Christi skul/ som oss ifrån tin rettferdige
Brede och Straff befriat; alle wä-
Synder uppå sikh taget/ och för them
fullkomligen och tilfyllest botat och be-
talat hafwer. Ach HERR hö-
r oss/ ty
witt ropa/ wä-
rettferdigheets GUDH/ tu
som tröstar oss i Angest: War oss nå-
delig/

delig/och hör våra Bödn. Straffa of
icke i tine Weede/och nåps of icke i tine
Grymmheet. HERRER / hwij tråder
tu så långt ifrån/och fördöliet tigh i nås
dennes Tidh. Stat up HERRER Gudh/
uphåff tina Hand/ förgåt of icke uthi
thetta Glende. Tu seer thet ju/ för ty tu
skodar Wedermödo och Jemmer / thet
står i tina Händer: The Fattige befale
thet tigh/Tu åst the Faderlösas Hielpa
re: Hör HERRER the Fattigas Trång
tan: Entheras Hierta är wist / at titt
Dra achtar thet uppå. Så wilie wij gö
ra tigh itt Glädies Offer / och tacka/
HERRER tino Namne at thet så tröstes
ligt är. Wij wilie lofwa HERREN i
allom Tidh/och hans Loff skal allestä
des wara i wårom Munn: Wår Siäl
skal beröma sig aff HERREN/ at the
Glende skole höra thet och glädia sigh/
och pröfva medh of HERREN/ at wij så
ledes med hwar annan så uphöya hans
Namn thet före / at då wij sökte HER
REN / swarade han of/ och frelse
of uthur all wår Fruch
tan / Amen.

E N D E.

www.books2ebooks.eu